

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

URAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopis se ne vračajo. — Oglaš po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Ideolog brez ideologije.

V soboto se je vršil v Ljubljani shod SDS, na katerem sta poročala ideolog SDS dr. Kramer in njen ljubljanski reprezentant dr. Puc. Poročala sta o svojem delovanju v Narodni in oblasni skupščini. Dr. Kramer je pri tem podal nekaj političen program SDS, ki je moral tudi navdušene bralce »Jutra« zadovoljiti, ker so slišali, da je vse tako, kakor je »Jutro« že opetovano več ali manj srečno filozofiralo. Toda glavnega, zakaj morajo kot meščani biti nakrat navdušeni za kmečko demokracijo, tega niso slišali.

Zlasti pa bi moral to povedati dr. Kramer, ker je v svojem govoru naglašal, da kmetijsko-demokracija ni trenutna taktična zajednica, temveč da je politična formacija s trdnim programom. Dr. Kramer je nekaj tega splošnopolitičnega programa tudi navedel, toda ta program ni prav nobena posebnost seljačke-demokracije, temveč ga more zagovarjati vsaka stranka, ki se je za časa vladanja SDS nazorno prepričala, kako se ne sme vladati. Ideolog stranke je bil dolžan dokazati, da je od njega razvit program specifičen kmečke demokracije, ne pa samo naštevane napak, ki so jih zagrešile z večjo ali manjšo krivdo po vrsti vse naše stranke s SDS na čelu.

Pa še številni drugi teleni vzroki so tu, da bi dr. Kramer povedal, kako je pravzaprav s programom te kmečke-demokracije. Ni še dolgo tega, ko je stranka dr. a Kramerja trdila, da zastopa vse stanove enako in da ne more trpeti povdanka le na enem stanu. Brez vsakega dvoma pa je, da more v seljački demokraciji igrati prvo violino le kmečki stan in da je program, ki ga predstavlja seljaška demokracija, diametralno nasproten programu, ki ga more postaviti meščanska demokracija. Kaj je torej dr. Kramer? Ali je meščanski ali kmečki demokrat, ali je za kmečko ali meščansko demokracijo?

To vprašanje je treba postaviti tem preje, ker je bil dr. Kramer tudi oblasni poslanec in ker tedaj ni videla javnost v njegovih nastopih prav nobene sledu o kmečki demokraciji. Od kod je prišla ta nakrat, če ni le taktična tvorba?

Zlasti ljubljanci se iz predvojnih časov dobro vedo, da obstoji globoka interesna razlika med mestom in deželo. Še bolj so spoznali to te dni v Zagrebu, kjer ima besedo dr. Kramerjev najnovejši politični šef St. Radić. Tu je nasprotje med oblastjo in Zagrebom, to je med deželo in mestom tako veliko, da obstoji že trdna namera, da se Zagreb izloči iz zagrebske oblasti, kakor se naj bi izločil tudi Beograd iz beogradske.

Če je torej nova seljaška demokracija programatično le količnik vredna, potem bi morali ideologi te nove formacije povedati, kako so s svojo novo tvorbo premostili to veliko interesno nasprotje med mestom in deželo. Ali kakor smo preje dejali, ljubljanci bi morali vedeti, zakaj bi se kot meščani morali nakrat navduševati za kmečko demokracijo.

Vemo, da se je marsikdo od ljubljancov sprijaznil s kmečko demokracijo, ker je mislil, da je v njej zarodek prečanske fronte. V soboto pa je dr. Kramer s povdarkom dejal, da je bila ta misel ogromna zmotna, ker SDS ni in ni za prečansko fronto. Kaj ji je torej seljaška demokracija?

A vrhu vsega je dejal še dr. Kramer, da SDS ne vodi oportunistične politike. Iz tega sledi, da politiko na daleč postavljajo oltj. Brez programa pa take politike ni mogoče voditi. Kje pa je program nove kmečke demokracije?

Čedomir Radović -- notranji minister.

Beograd, 16. januarja. Včeraj je bil podpisan ukaz, s katerim je postavljen za ministra notranjih del Čedo Radović. Radović je bil narodni poslanec v skupščini kraljevine Srbije, a je prenehal biti poslanec še pred vojno. Po vojni ni aktivno deloval v politiki do zadnjih volitev 1927, ko je kandidiral kot srezki kandidat na listi Dragotina Kojića v kragujevaškem okrožju. Radović je znan kot umerjen politik, čeprav je bil na listi pašičevcev proti vladni listi ministra za pravosodje dr. Dušana Subotića, ki vobče v kragujevaškem okrožju ni dobila mandata, medtem ko je lista takozvanih pašičevcev na čelu z Dragotinom Kojićem dobila 4 mandate, a demokratska lista s Krsto Timotijevićem 1 mandat.

V radikalni stranki pozdravljajo imenovanje Čede Radovića za notranjega

ministra, ker ga smatrajo za zmernega politika. Kakor se trdi, Radović ni pretiran partizan in ima v prvi vrsti pred oči interese države. Opozicija in del demokratov pa smatra, da se je imenovanje Radovića za ministra notranjih del izvršilo v ta namen, da izzove gotove kombinacije na kongresu demokratske stranke, ki se, sodeč po prvem dnevu njegove zasedanja, ne razvija tako, kakor bi bilo treba, zlasti po govoru Ljube Davidovića, po nastopanju večine in še posebej onih iz Makedonije, ki so vsi za Davidovića.

Beograd, 16. januarja. Novi minister notranjih del Čeda Radović je ob 11. in pol položil na dvoru prisego. Avdiencia Čede Radovića je trajala pol ure. Po avdienci je Radović posetil dosedanjega ministra Veljo Vukičevića in prevzel od njega posle.

Kongres demokratske stranke.

Beograd, 16. januarja. Interes za kongres demokratske stranke je v političnih krogih zelo velik zaradi govora Ljube Davidovića, od katerega je zavisna, kakor se je že poudarjalo, cela situacija.

Na kongresu je prisotnih 556 delegatov. Najprej so prišli delegati, potem pa ministri. Prvi je prišel dr. Marinković in za njim Ljuba Davidović. Ko je vstopil v dvorano je bil burno aklamiran. Dr. Ribar je predlagal Davidovića za predsednika, za podpredsednika Vinka Petričića iz Zagreba, Milana Marjanovića iz Požarevca, Petra Pektara iz Prilepa, dr. Caldarevića iz Bosne in še nekatere druge.

GOVOR LJUBE DAVIDOVIĆA.

Najprej je imel Ljuba Davidović dolg govor, v katerem je napadel današnjo koalicijsko poudarjajoč, da je oblast za demokrate sredstvo, medtem ko je oblast za radikale svrha. Ne smejo se žrtvovati načela stranke samo zaradi koalicije. Ne sme se pozabiti političen program stranke in ne sme se preveč popuščati. Vprašuje se, kaj je bilo storjenega v teh devetih mesecih. Uradniški aparat ni razčiščen. Za to navaja primere. Govori o razmerah na jugu, kjer je najhujše. Napada radikale, da pošiljajo tja tako uradništvo, ki samo pospešuje delo makedonskega komiteta.

Naglašja, da so demokrati pričeli z globoko idejo miru in žele sporazum z vsemi balkanskimi narodi. Balkan noče brata za brata, pa se ne boji, da bo imel tujca za gospodarja. Naš narod strašno trpi, a ne po svoji krivdi. Zahteva, da se čim prej uvede zakonitost in njeno popolno uveljavljenje.

Nočemo nikoli nobene politične kombinacije za ceno zakonitosti, nočemo tudi današnje koalicije za tako ceno. Nočemo oblasti, ako bi to bila cena za njo. Vlada, ki ne more jamčiti za izpremembo na boljše, ne more zahtevati naše popolne podpore. Zahteva depolitizacijo državnega uradništva. Ako zahtevamo izboljšanje državnega sistema, potem lahko

ko rečemo, da bi se mogle take izpremembe težko izvesti s starim upravnim aparatom.

Naša pričakovanja od današnje politične kombinacije so bila velika, a pričakovali smo zaman. Zahteva izenačenje zakonov in pobijanje gospodarske krize. Kriza je splošna, občutijo jo kmetje, obrtniki, trgovci in intelektualci. Prva skrb nove vlade po volitvah bo pobijanje gospodarske krize, tako so nam prej vedno govorili. Zahtevamo, da se sprejmejo zakonski projekti. Ako tega ne morejo storiti ljudje, ki so na današnjih mestih, naj odstopijo. Sela so zelo zanemarjena. Za pobijanje gospodarske krize je važen nov zakon o davkih.

Pravim pa, da bo ostala gospodarska kriza do konca taka kakršna je, ker se mesto znižanja davkov zahtevajo še večji davki. Hočemo enakost davkov, izenačenje od najnižjega do najvišjega, a naš narod ne more dati niti pare več, kakor je dosedaj dajal. Kmet nima več denarja. Zahteva znižanje davkov. Uradništvo naj se imenuje po kvalifikaciji, izobrazbi in morali.

Zahteva koncentracijo skupin in koncentracijo strank in preko te koncentracije koncentracijo osebnosti. Hočemo koncentracijsko vlado. Hočemo koncentracijo najboljših med dobrimi, najposlednejših med sposobnimi, najvrednejših med najvrednejšimi. Hočemo to kombinacijo zato, ker bo najmočnejša in najbolj dolgotrajna in bo lahko delala. Iz koncentracije mora iziti združitev skupin in strank v veliko demokratsko stranko. Govori o vprašanju združitve demokratov in samostojnih demokratov. Govor Ljube Davidovića so navzoči burno odobraval.

GOVOR MARINKOVIĆA.

Za Davidovićem je govoril dr. Voja Marinković o zunanji politiki. Naša vlada je za novo proti staremu, za svetovni mir in za devizo: Balkan balkanskim narodom. Mi ne zavzemamo ne prvenstva ne hegemonije, zahtevamo samo

je kmečka demokracija za zaščito konsumenta ali producenta kmetijskih pridelkov, zato ne vemo niti za njen gospodarski in ne za kulturni program. Vemo samo to, da je proti vladji g. Vukičevića in za koncentracijsko vlado, kar naj bo menda dokaz, da ni oportunistična.

Mislimo pa, da je to mnogo premalo in zlasti od ideologa »inteligentne« SDS bi pričakovali malo več, gotovo pa to, da bi slišali programitičen govor, ne pa same zahteve poslanskega kandidata, kakor so običajne ob volitvah.

bratstvo, varnost in bodočnost balkanskih narodov v tem, da se zedinijo na osnovi enakosti in ravnopravnosti v skupnih težnjah s skupnim ciljem. Pri tem prizadevanju je potrebno, da nam gredo tudi drugi na roko. Naša politika stremi za mirom in nikakor nočemo, da bi padla na nas krivda, da bi prišlo do nesloge med balkanskimi narodi in do ponovnega prelivanja krvi.

Mnogi trde, da je naš mednarodni položaj nesiguren. Srečen sem, da lahko rečem, da je to netočno. Naša država ni izolirana. Ona ima celo v tem momentu večino držav na svoji strani.

Govori nadalje o dogodkih v Južni Srbiji in pravi, kjer so atentati začetek, tam so topovi in mitraljeze zaključek. Treba je, da se to na Balkanu vzame na znanje in da se ne fantazira o neki izolaciji, ker ne daj Bog, da bi prišlo do tega, da bi se naš položaj proučeval in bi bil pri tem nekdo zelo nemilo iznenaden. Z burnim ploskanjem je bil pozdravljen konec Marinkovičevega govora.

Nato so govorili še Voja Veljković o pobijanju gospodarske krize, Strahomir Borisavljević o terorju policije v Sandžaku, Jeremija Braović, Slavko Marković in še nekateri drugi.

FINANČNI ODBOR SPREJEL PRORAČUN TRGOVINSKEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 16. januarja. Včeraj dopoldne in popoldne je delal finančni odbor. Na dnevnem redu je bil proračun ministrstva trgovine in industrije. Dr. Spaho je imel ekspozice, ki se v glavnem strinja z ekspozicijem, ki je priložen proračunu. Govoril so dr. Žerjav, Predavec, Neudorfer, Pavle Radić in Vujić. Zvečer je bil proračun izglasovan.

SPREMEMBE NA VELIKIH ŽUPANSTVIH.

Beograd, 16. januarja. Včeraj je Velja Vukičević predložil v podpis ukaz, s katerim se postavlja za velikega župana v Karlovcu Juraj Kučić, načelnik mesta Sušaka. Nadalje pride v beogradske oblasti namesto Mite Aleksijevića za velikega župana načelnik v notranjem ministrstvu Rajić. Izpremembe se izvršijo tudi v podunavski, kragujevski in somborski oblasti. Za velikega župana v Zaječaru je postavljen Vujović. Lukić pride iz Sombora v Smederevo. Benkovilović, inspektor ministrstva notranjih del, je postavljen za velikega župana v Užicu. Mita Pantelić, odvetnik, za velikega župana v Kragujevcu. Veliki župan Rašković v Šabcu je premeščen v Niš. Penzioniran je načelnik upravnega oddelka ministrstva notranjih del Antić, na njegovo mesto je postavljen Rade Todorović, načelnik oddelka za zaščito države v ministristvu notranjih del. Pričakujejo se še nadaljnje izpremembe.

V političnih krogih se smatra, da je s temi izpremembami v ministristvu notranjih del in na mestih velikih županov hotel Vukičević v prvi vrsti onemogočiti opozicijo na kongresu demokratske stranke proti današnji vladni opoziciji. Vsekakor se je vse to storilo v sporazumu med dr. Marinkovićem in Vukičevićem.

VES TRANSPORT UTIHOTAPLJENEGA OROŽJA BO UNIČEN.

Budimpešta, 16. januarja. Med avstrijskimi in madjarskimi oblastmi je prišlo do sporazuma, kako naj se reši afera uvoza orožja v Sv. Gothradu. Mešana komisija, ki jo bodo sestavljali odposlanci madjarske in avstrijske vlade prispe v Sv. Gothard 17. januarja. Ako se v določenem roku ne prijavi lastnik tega orožja bo ves transport uničen.

Napredni blok.

Na zborovanju ljubljanske organizacije SDS (v soboto) je rekel oblastni poslanec dr. Dinko Puc v svojem poročilu med drugim:

»Zadnji čas je bil, da so se napredni elementi začeli združevati. V oblastni skupščini sedaj samostojni demokrati skupno nastopajo z narodnimi socialci, z zastopnikom socialnih demokratov in v zadnjem času so postali naravnost prijateljski njihovi odnosi s SKS. Prepričan sem, da se bo prej ali slej ustvarila enotna napredna fronta.«

Ako vsi znaki ne varajo, je enotna napredna fronta že ustvarjena. Ni pa to enotna fronta zavezniških strank, ampak je enotna fronta SDS, v kateri se prvotni zavezniški SDS počasi potaplja.

V SDS se je vtopil najprej velik del socialnih demokratov, ki vsaj v ljubljanski oblasti brez SDS ne pomenijo nič več. V SDS so se vtopili tudi narodni socialisti, katerim je vzela SDS celo njihovo glasilko. O sodelovanju SDS s SKS pa je poročal v četrtek zagrebški »Morgenblatt«. »da so zastopniki SKS in SDS izvolili skupen poslovni odbor«, ki naj bi očitno tvoril prvo etapo do popolnega ujedinjenja obeh strank, ozi-

roma dovedel SKS počasi v enotno napredno fronto. Malo je namreč verjetno, da bi mogla SKS vzdržati pritisk SDS. Tako bomo počasi prišli po dolgih letih medsebojnih preprirov in strankarskega cepčenja zopet tja, kjer smo leta 1914 nehali. Pred vojno smo se šli mi doma »liberalce in klerikalce«, Dunaj je pa oboje igraval drugega proti drugemu, kakor se mu je pač zdelo potrebno ali oportuno. Danes Beogradu ni treba delati nič drugega kakor to, kar je delal Dunaj.

Politično pomeni torej napredni blok za Slovenijo silen padec nazaj.

Ni manjši padec nazaj pa ne pomeni napredni blok za Slovenijo v gospodarskem oziru. Kakor je »liberalno-klerikalni« boj slabil slovensko odporno moč v gospodarskem oziru pred vojno, tako jo bo slabil tudi sedaj, in kakor so se nam prej smejali tuji kapitalisti, tako se nam bodo smejali tudi sedaj.

Ampak kaj vse to briga naše naprednjake, glavno je, da se nadaljuje predpotopni boj in da ostanejo liberalci, ki se ne morejo ne roditi, ne poročiti in ne umreti brez duhovnika.

Dr. Juvan -- župan mariborski.

Kakor v Ljubljani, tako tudi v Mariboru ni dosegla pri občinskih volitvah nobena stranka absolutne večine in zato je grozil Mariboru ravno tako komisarjat, kakor vedno bolj grozi Ljubljani.

Dočim pa v Ljubljani esdeesarji niso poznali uvidevnosti, so bili mariborski vsled svoje znatno slabše pozicije bolj uvidevni in tako je za Maribor nevarnost komisarjata odstranjena. Med meščanskimi strankami Maribora je bil dosežen sporazum in ustvarjena je bila delovna večina, dočim bo 13 za govorenje navdušenih socialistov skrbelo v obilni meri za opozicijo.

Po tem dogovoru je dobila SLS kot najmočnejša skupina župana, SDS kot druga najmočnejša slovenska skupina pa podžupana. Sporazum je bil torej korekten in zato je upati, da bo mogel obč. svet tudi delati. Ravno ta sporazum pa dokazuje, da v Ljubljani SDS ni bilo za resno delo v obč. svetu, ker drugače pač ne bi mogla zahtevati za sebe župana in podžupana.

Ker je dr. Leskovar že predsednik oblastnega odbora in itak preobložen z delom, je prezentirala SLS kot svojega kandidata dr. Juvana, ki je bil nato tudi izvoljen.

Seja sama, na kateri je bil izvoljen župana Maribora, je potekla mirno. Sejo vodil najstarejši obč. svetovalec Firak, ki je po kratkem pozdravu imenoval za skrutinatorja Žebota (SLS) in Ošlaka (soc.). Nato so se vršile volitve, ki so dale ta rezultat: dr. Juvan (SLS) 25 glasov, Eržen (soc.) 13, 2 glasovnici prazni. Izvoljen je bil torej dr. Juvan.

Pa podžupana je bil izvoljen dr. Lipold (SDS) s 23 glasovi, dočim je ostal Krajnik s 13 glasovi v manjšini. 4 glasovnice so bile prazne. Nato je hotel soc. Grčar imeti daljši govor, ki mu ga je pa zastopnik velikega župana preprečil, ker se niso bile volitve končane.

Voliti je bilo še mestne svetnike in so bili izvoljeni: dr. Leskovar, dr. Jerovšek, Bureš in dr. Mühleisen. Slednji šele v ožji volitvi.

Politične vesti.

— Opozicija zavlačuje sprejem izenačenja davkov. Na zadnji seji davčnega odbora se je razvil živahen prepir zaradi sprejema zapisnika zadnje seje. Da je bila zmešnjava še večja, so bili trije radikalni glasovalci z opozicijo, zaradi zvišanja zemljarin. Nato je posl. dr. Kulovec opomnil odbor, da je sprejela Narodna skupščina ta zakonski predlog kot nujen, ki se naj zato tudi nujno obravnava. Opozicija pa sicer na eni strani silno agitira s tem zakonskim načrtom, na drugi strani pa njegov sprejem zavlačuje. Vsak klub bi že lahko zavzel svoje stališče do za-

konškega načrta in zato bi moral biti zakon od skupščine sprejet že pred prvimi februarjem. — Po opetovanem glasovanju je prešel davčni odbor na obravnavo lestvice davka na zgradbe. Končno je bilo sklenjeno: Davek se plačuje od čistega donosa zgradbe, t. j. razlika med bruto najemnino in stroški, določenimi po čl. 37. Po tem členu se od stroškov odbije v prestolnicah 20%, v drugih mestih 25 in na deželi 30% bruto najemnine. Davek na zgradbe bo dvojen: donosni davek 12 Din od 100 Din čistega donosa in dopolnilni davek, od vsote vseh či-

stih dohodkov zgradb, ki jih ima en davkoplačevalec v področju enega okrajnega glavarstva. Pri tem se nekaj odtegne v smislu čl. 42. Dopolnilni davek znaša: od prvih 10.000 Din 4%, od nadaljnjih 6%, od vsakih nadaljnjih po 2 odst. več, do 14 odstotkov. Za vsako vsoto preko 75.000 pa 10 odstotkov.

— Finančni odbor sprejel proračun ministrstva za soc. politiko. V soboto je podal na seji finančnega odbora dr. Gosar svoj ekspeze. Ker se je kredit za invalidske podpore v znesku 275.000.000 in nekaj manjših kreditov preneslo na druga ministrstva oz. oblasti, znaša proračun letos 30.221.091 Din, le za 1.221.000 manj ko lani. Od leta 1922 se stalno zmanjšuje kredit ministrstva za soc. politiko in bi se moglo že govoriti o likvidaciji tega ministrstva. Najvažnejši oddelek ministrstva je delavski. Ministru se je posrečilo, da je preprečil odpravo borz dela, ki jih je danes več ko preje. Stanovanjska akcija napreduje in upati je, da bo veliko število delavcev dobilo stanovanja ali pa celo lasten dom. Vprašanje delavskih zaupnikov je bilo pozitivno rešeno in v harmoniji z delodajalci in delojemalci. Glede delovnega časa pa še ni bilo mogoče izdati definitivnega odloka, ker še ni podpisal že izdelane naredbe tudi trgovinski minister. O zaposlitvi tujih delavcev je izdelana naredba, da se uvede za njih zaposlovanje posebna taksa. Tudi je izdelan načrt o obveznem zavarovanju vseh neoženjenih delavcev in nametencev do 85. leta. Delavsko zavarovanje se bo reformiralo in v okrožne urade bodo še letos nove volitve po novem načinu. Mnogo se je storilo za izseljence. V kratkem se prično pogajanja z Nemčijo in Francijo zaradi delavskih konvencij. Invalidsko vprašanje iz raznih vzrokov še vedno ni urejeno. V zadnjem času je vedno več prošelj za odkup invalidnine in je bilo v ta namen izplačanih 4.900.000 Din za 431 odkupnin. Glede stanovanjskega zakona je izjavil minister, da je le od uvidevnosti hišnih posestnikov odvisno, če bo ta odpravljen. Statistični oddelek se je reorganiziral. Za podporo pasivnih krajev se je dosedaj porabilo 22 milijonov, od katerih je prejel Rdeči križ 10 milijonov za poseben fond, ki bo vedno na razpolago za izredne potrebe. — Po dr. Gosarju so govorili Krnjevič za HSS, Peštalj (HSS) in Demetrotić za SDS. Vsi so kritizirali delo v ministrstvu za socialno politiko. Po repliki dr. Gosarja, mestoma zelo posrečeni, je vladna večina sprejela proračun ministrstva za socialno politiko.

— Zakaj je prišlo do afera Kežmana. Zagrebška »Narodna politika« piše, da ni nastala afera dr. Kežmana niti zaradi dnevnice niti zaradi katerih pogajanj z Vukičevićem. Vse izvira iz tega, ker je večina poslanec HSS nezadovoljna s strankinim vodstvom, ki ga hoče izpremeniti. V ta namen se je vršil sestanek v Esplanadi in na njem je bilo sklenjeno, da treba vreči iz vodstva dr. Mačka, Predavca in Košutiča. Po sestanku pa je odšel križevski poslanec Kukulj h St. Radiću in mu vse razkril. Tako je bil Radić takoj v začetku točno informiran o vsej akciji in je začel v »Narodnem Valu« in »Domu« napadati dr. Kežmana. Hotel ga je tudi izključiti iz stranke, kar je pa kasneje opustil, ker je spoznal, da bi mogla od tega trpeti njegova lastna pozicija.

— Odpovedni rok za prijateljsko pogodbo z Italijo še ni podaljšan? »Corriere della Sera« objavlja iz Beograda to vest o odpovedni rok za prijateljski pakt z Italijo: »Vest, ki izhaja z Dunaja in ki so jo kot kronisti zabeležili tudi italijanski listi, kakor tudi vest, ki izhaja iz dunajskih balkanskih krogov, da je namreč bil podaljšan odpovedni rok za prijateljsko pogodbo med Italijo in Jugoslavijo, je brez vsake podlage.« »Corriere della Sera« dodaja sledeč komentar tej vesti: Demanti našega beogradskega dopisnika prihaja v prvi čas. Bilo je očitno, da je bila vest razširjena po krogih raznih balkanskih držav na Dunaju le kot nekaj polizkusni balon. Nekateri časopisi in nekatere agenture so trdile,

da je bil odpovedni rok že podaljšan za šest mesecev od 27. januarja do 27. julija. Te vesti niso odgovarjale nobenim činjenicam. Edina vest, ki je bila potrjena, je, da so se vodila pogajanja med Boderrom in Marin-kovičem o podaljšanju prijateljskega pakta.

— Ameriški odgovor Franciji. Po ponovnih pogajanjih med Kellogom, Claudelom in Borakom je bil včeraj odposlan ameriški odgovor Franciji. Po informacijah iz ameriškega zunanega ministrstva se v noti povdarja, da Združene države tako dolgo ne morejo skleniti mirovnega pakta s Francijo, dokler nimajo gotovitosti, da bo tudi cela vrsta drugih držav podpisala ta dokument. Nadalje pravi nota, da Združene države ne morejo pristati na Briandov predlog, da naj bo pakt omejen le na napadalne vojne.

— Pilsudski je volivni blok, je gotov in je kot prvi včelil svojo kandidatno listo, ki je zato dobila prvo številko. Oficialno se imenuje »Nestranski blok, ki sodeluje z vlado«. Na čelu kandidatne liste so ministri, od katerih kandidirajo vsi razven Pilsudskega in Zaleskega. Kot prvi je na listi minister Bartel, nato notranji minister Sładowski, minister za agrarno reformo Staniewicz, minister za javna dela Morawski, nato prijedlo vojvoda poznanijski Bierski, knez Radziwiłł, knez Lubomirski in rektor univerze Kobański. Ostali ministri ne kandidirajo na državni listi, temveč na pokrajinskih listah. Tako justični minister Mayszowicz v Vilni in železniški minister Romocki v Piotrowu. Lista je reprezentativna in na njej se nahajajo samo znana in sloveča imena. Tudi je Pilsudski lista v resnici nestranska, ker so na njej pristali raznih strank, tako konservativci, demokrati, socialni demokrati in agrarci. Morawski je bil soc. demokrat in je bil sedaj iz stranke izključen, ker se je odločil za Pilsudskega. Poštni minister Miedziński pa pripada agrarni stranki Wyzwolenie. — Volivno geslo vlade stranke je: za ali proti Pilsudskemu. Če se posreči Pilsudskemu, da pridobi za sebe še agrarno stranko »Stromiennictwo Chłopskie«, potem je njegova zmaga sigurna.

— Popoln poraz sovjetov na Kitajskem. Z rusko pomočjo in pod ruskim vodstvom je nastala l. 1925 kitajska nacionalna revolucija in je zato bila v prvi vrsti naperjena proti Angležem. Toda Anglija je vzdržala in dosegla celo to, da je od ostankov zlomljenih revolucionarnih sil večina pod angleškim vplivom. Ne samo poraz, temveč naravnost katastrofo so doživeli sovjeti na Kitajskem. Vedno needini mogotci južne Kitajske, nankinška in šangajška vlada, vsi so pregnali sovjetske zastopnike s svojega ozemlja, v Kantonu pa je bil celo sovjetski podkonzul usmrčen. Tako popoln je poraz sovjetov, da ni preostalo Moskvi, oni Moskvi, ki je bila duša kitajske revolucije ni drugega, ko da je po izgonu ruskih diplomatov zastopnikov odrekla nankinški vladi pravico, da zastopa Kitajsko in priznala to pravico edinele smrtnemu sovražniku komunistov in največjemu reaktorcu Čangcolinu. Je v tem priznanju Čangcolina kot edinega legitimnega zastopnika Kitajske popoln bankrot. Poraz Rusije in uspeh Angleške na Kitajskem je tako velik, da se opazja že celo pregrupačija velesil na Daljnem vzhodu. Ne samo Rusija, tudi Japonska je bila presenečena od zopetnega narastka angleškega vpliva na Kitajskem. Enako pa čuti sedaj tudi Tokio, da je nacionalna zavest Kitajcev zelo narasla. Zlasti se to opazja v Mandžuriji, kjer je celo Čangcolin nastopil proti temu, da bi bilo Morganovo posojilo za južno - mandžursko železnico oddano Japonski. To zbližuje Japonce in Ruse na Daljnem vzhodu. Obstojte že govorice, za kakšno ceno bi bili pripravljeni Rusi svoje od Čangcolina ogrožene interese prepustiti Japoncem. Sedaj v Moskvi mudeča se Goto - Tanaka trgovinska misija bo najbrže razpravljala tudi o teh stvareh. Pri tem je samo ironija zgodovine, da se sovjetska Rusija ravno tako malo zmeni za suverenitetne pravice Kitajske, kakor svojetasno carska Rusija.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

Jaz tega zimskega veselja nevajen in v svojih velikih čevljih na kveder silno neroden, se obotavljam. Tedaj pa me pograbitva dva, vsak za eno roko, in se zadržata z mano po ledu. Kakih petdeset korakov od kraja me pustita samega. Nekaj časa se oziram okoli sebe in gledam, kako se mi drugi poredno reže; potem pa jamem počasi in previdno stopati proti kraju nazaj. Komaj storim dobrih deset korakov, že se pridri drsajoč nekdo za mano in mi — ne vem če nalašč ali slučajno — izpodnese nogo. Z vsa silo tebebnem po ledu. Glava me zaboli in pred očmi se mi zablika; potem padem v nezavest. Ko odprem oči, začutim nekaj mrzlega na glavi, vidim, da stoji okoli mene množica ljudi in me neznana ženska drži za roko. Ležal sem pred vratmi malega zidanega poslopja za župnijskim vrtom. V prvi vrsti ljudi okoli sebe opazim svoje tovariše. Dasi me je bolela glava, nasmehnem se jim, vesel, da nisem sam med tolikimi tujimi obrazi. »Hvala Bogu, nič ni hudega!« vzklikne ona ženska; jaz pa — ne da sem dobro vedel, kaj se je prav zgodilo — počasi vstanem. Tovariši me primejo za pod pazduhi ter odpeljejo z ledu. Po poti mi povedo, da so me neki gospodje, ki so po nemško govorili, odnesli z ledu ter da mi je neka gospa začela močiti sence. Oni so bili v groznih skrbih, ker so mislili, da sem se ubil. Ko se pri šentjakobskem mostu oprostim podpiranja obeh tovarišev in začnem sam krevsati čezenj, je bilo zopet vse pozabljeno. Mene pa od tedaj ni nikdo več spravil na led.

V šoli sem dobro napredoval. Iz menziške šole vstopil sem v Ljubljani takoj v drugi razred, kjer mi

7

je bil učitelj Stupar. Šveda so nas še veliko bolj kakor v Mengšu, pitali z nemščino. V tretjem razredu pod učiteljem Stoecklom je že vse razen slovensčine bilo čisto nemško; vendar sem vse težave lahko zmagoval in sem bil obe leti »cunehstar«. Ta označba je nastala od tod, ker so v letnih poročilih — ki so se imenovali »periohe« — odličnjake, ki so se vrstili za obdarovanci, navajali z besedami: »Diesen sind zu nächst gekommen.«

Ker je oče težko zmagoval plačila za-me, izposloval mi je, oprt na moje ugodne šolske uspehe, pri »Franceli« — tako se je imenovala sedanja Frischevina hiša na Marijinem trgu — stanovanje in hrano proti nekim neznatnim dajatvam v poljskih pridelkih. Stanovanje mi je bilo odkazano v zatohli podstrešni sobici skupaj z nekim starim možem; na hrano pa sem hodil v krčmo v hiši, kjer sem navadno dobival ostanke kislih vampov, kakoršne so hodili tjekaj jest kokošarji in kokošarice. Zato sem pa moral gimnazijcem, ki so stanovali v prvem nadstropju Franceline hiše, snažiti čevlje ter nositi od Matičkovich — sedanji Beli volk — pitno vodo za goste. Matičkov vodnjak je namreč slovel svoje dni, da je dal najboljšo vodo v celi okolici. — Snaženje čevljev se mi je zelo prikupilo zato, ker so mi nekateri dijaki dajali semintje po kakih par krajcarjev.

Skupno stanovanje z omenjenim starcem je bilo grozno. Možu so namreč dajali silno veliko žganja, tako, da je bil vsak večer popolnoma pijan. Kot tak je neprenehoma preklinjal; kadar se je vlegel v posteljo in šva ugasmila luč, pa je imel grozne sanje. Mene je bilo večinoma strah in moral sem zlesti pod odejo ter si zatisniti ušesa, da sem mogel zaspati. Večkrat me je zbudil iz spanja, kričal kakor obseden, ter me povpraševal, če vidim tam v kotu tistega, ki

tako grozno reži vanj. Nato je mnogokrat zmedeno vpil: »Ne boš me ne!« ali pa: »Saj te nisem jaz!« in druge take pretrgane besede, katerim nisem vedel pomena.

Hišna gospodinja — postavna, krepka žena, go-podovalnega obnašanja — me je nekoč, ko mi je menda z obraza čitala, da zaradi sestanovalečevega besnenja celo noč nisem mogel zatisniti očesa, prišla tolažiti, naj se ga nič ne bojim, češ, da je prav dober človek in da mi nič storil ne bo, češ, da je upije le takrat, kadar je pijan. Tudi me je opozorila, da v takem stanju marsikake neumnosti govori, za katere naj se pa ne zmenim. Zame je bila ta tolažba pač silno žalostna in kar razumeti nisem mogel, zakaj možu — ako ga res samo pijanost zapeljuje k besne-nju — vedno in vedno nosijo žganja. Ker je mož tudi ves dan iz pipe kadil, bil je zrak v sobi s tobačnim dimom prenasičen, tla pa so bila takorekoč prepojena z žlindro in pljunki. Kadar je mož odhajal od doma — kar se je sicer silno redko zgodilo — naročil mi je, naj mu nabašem pipo. Nekega popoldne me po končanem tem opravilu premaga radovednost. Prižgem si pipo in jamem iz nje v polnih duških vleči, kakor sem večkrat videl svojega sestanovaleca. Toda vse pipe nisem pokadil. Kmalu me jame oblivati pot in soba začne krožiti okoli mene, ko da sem na kolovratu. Pipa mi pade iz rok in sam tebebnem znak na svojo borno posteljo, na katere robu sem sedel. Kaj se je potem z menoj godilo, ne vem; le toliko se spominjam, da je bilo veliko krika okoli mene. Potem sem zaspal in se šele drugo jutro z neznanšo težko glavo in s kar se da ostudnim okusom v ustih zbudil. Zmordani me pa to ni. Ravno narobe, postal sem ka-dilec.

(Dalo prihodnji.)

Izpremenjeno ozračje v Beogradu.

ITALIJANSKO MNENJE O BODOČEM RAZVOJU JUGOSLOVANSKO-ITALIJSKIH ODNOSAJEV.

V zadnjem času je v italijanskem tisku nastajalo z čezmerno nas in nase državo nekako premurje. Irenaati so oni srčni napadi, s katerimi so se zlasti vodilni italski listi začeli v vsaki priliki v nas, in začeli, če se ne vsakdanji dogodki, kratko in skoraj brez vsake pripombe. Da, celo neka doornost se more že opaziti tuptam. Dogaja se pa verjame tudi se, toda gotovo prav izjemoma, da ipak izorunne kje ona težko zadrževana mržnja proti nam, ki je pač Lahu, če ne že prirojena, pa vsaj privzgojena.

Ves, da se je odpovedni rok za jugoslovensko-italijansko pogodbo po daljših pogajanjih med našim ministrom zunanjih stvari, gospodom Marinkovcem, in italijanskim poslomikom v Beogradu, generalom Bodrerom, podaljšal za pet let, do 27. julija t. l., se je v italijanskem tisku zabeležila kot dogodek, ki ni bogve kako važen. Največ listov jo je objavilo brez vsake pripombe. Tisk je pač dobil nagajajo iz italijanskega zunanjega urada, da naj ne razkopa tega vprašanja, da bi morebitne graje in očitki ne kvarili nadaljnjega zadovoljivega razvoja dogodkov. Tako torej ni bilo v italijanskem tisku ob tej priliki ničesar, kar bi moglo v Beogradu kvariti dobro razpoloženje, a z druge strani pa tudi ni bilo nič izpodbijalnega, ker fašistični listi pač ne morejo kar čez noč preskočiti iz skrajno žaljivih psov v ljubeznivo laskanje. Edino izjemo dela v tem pogledu pač tržaski »Piccolo«, ki tudi ob tej priliki ni mogel zajeti svojega le preprisnega židovstva, ki mu je pač v prvi vrsti za »sksele«, in je objavil v današnjem svojem opoldanskem izdanju uvodnik, datiran sicer iz Beograda, toda napisan v lasnem uredništvu — podpisani »Boris« je pač »Piccolo« urednik Marco Druscovič — ki le naravnost topi prijaznosti napram Jugoslaviji in vidi prijateljsko pogodbo med Italijo in Jugoslavijo že obnovljeno, seveda v prepričanju, da bo vsaj tedaj, če ne že prej, beogradska vlada preklicala prepoved lista, ki siane n'egove židovske lastnike težke tisočake izgube.

»Piccolo« pravi, da so za tistega, ki je tudi v najkrajših in najtežjih trenutkih italijansko-jugoslovenskih odnosov — seveda naj bi bil bil to sam »Piccolo«! — opominjal Beograd, da je v njegovem interesu, če v svojih odnosih z Italijo ustvari ozračje lojalnega zaupanja in iskrenosti, sedanjih znaki sporazuma povod iskrenega zadovoljstva. »Piccolo« se torej veseli teh znakov, ki so po njegovem prepričanju odgovor gospoda Marinkoviča na očitke opozicije in finančnem odboru narodne skupščine in pa oni znani članek »Samouprave«, ki je plediral za prijateljstvo z Italijo. In pravi dalje, da je pač vsak pametni človek moral imeti občutek, da poulične demonstracije, ki so se vršile po jugoslovenskih mestih, morejo imeti edino le zle posledice, kakor je moglo biti za vsakogar, ki brez predsodkov in celo s simpatijo zasleduje nestrane nevske prilike Jugoslavije — seveda tudi spet sam »Piccolo«! — popolnoma jasno, da se bo jugoslovenska zunanja politika po raznih valčkih, ki jih je plesala, morala vrniti k svoji sosednji velisili Italiji.

Kakor pravi »Piccolo«, vse kaže, da se po dolgi, skoraj tri leta trajajoči krizi, v kateri je bilo tudi zelo živahnih trenutkov, vzpostavijo dobri odnosi med Jugoslavijo in Italijo in da ravno dospeje prijateljskega pakta napravi konec dobi beogradskih spletk proti Rimu, katera pa nikakor ni bila brez koristi, če je prepričala beograjske vodilne kroge o neizpodbijnosti naslednjih treh važnih dejstev:

1. Da niti laskanje niti grožnje ne morejo naginiti Italije, da bi popustila glede statusa quo na Balkanu, kakor so ga ustvarile mirovne pogodbe.

2. Da je nameščikanje tej in oni velesili za zvezo v svrhu ostrašenja Italije pač zaman in more prinesiti le zelo težka razočaranja.

3. Da je nesposobnost in nevarnost, če se zahteva, da naj bi Italija še dalje rabila kot pasivni predmet igri nestalne notranje jugoslovenske politike.

Gospod Marinković da morda ni prepričan o vsem tem, toda vsaj pa o potrebi, da se chrani prijateljska pogodba, in o tej potrebi da ga je moralao prepričati dejstvo, da je očitno, da se niso ratificirale neilunske konvencije, povzročila jugoslovenskim ministrom zunanjih stvari od Ninčiča do Marinkoviča (več pa jia menda tudi ni bilo!) nepretrgano vrsto pismov. Celo nespametno odmačenje francosko-jugoslovenske pogodbe, da je naperjena proti Italiji, da je več škodovalno kakor pa koristilo jugoslovenskemu prežitju in aspiracijam. To vse da se danes razume v Beogradu, kakor da se tudi razume, da bi bilo napačno, če se je skušalo ugoditi opoziciji, ki je obkladala vlado z izdajalei, ker je hotela vzpostaviti stalne prisilne odnose z Italijo, kajti tako ulejojevanje opozicije je edino znatno razrahljalo kompaktnost vladne večine in državno edinstvo.

Predvsem pa da je treba premagati v Jugoslaviji neke »mrive točke«. Svoječasna demistija gospoda Ninčiča da je dokazala, da ima Jugoslavija neke aspiracije, katerim se mora Italija kar najodločneje ustavljati. Stori la je to v tedanjem albanskem slučaju in ravno tako budno pazi na nedotakljivost in neodvisnost Belgarske, kakor bo tudi vedno ob strani Grške, ako bi šlo za njene pravice glede Soluna. Glavna točka nesperazuma med Italijo in Jugoslavijo je pač ta, da se v Jugoslaviji ponavljajo nekdanje avstrijske sanje o gospodstvu do Egejskega morja; in če se v Beogradu lojalno premaga ta mriva točka, bo po obnovi dobrih odnosov z Italijo golovo sledila formalni korektnosti tudi iskrena pri srčnost. Danes ta mrtva točka še obstoji, kar med drugim dokazuje tudi dejstvo, da se je gospod Marinković celo v svojih najnovejših izjavah oprijemal gesla »Balkan balkanskim narodom«, ki pa je v Atenah, v Sofiji in pri Macedoncih naletele na nezaupanje, češ, da bi, če naj bi pomenilo jugoslovensko nadvlado, predstavljalo zanjko, v katero oni nočejo vtikati glave.

Italija kot prijateljica bi, dasiravno bi vztrajala na balkanskem statusu quo, pomenjala močno oporo Jugoslaviji tudi glede na njene nstranje razmere, kjer se neuspehi v zunanji politiki izražajo v razkrajnani in razdor ne namene, tako da je ogrožena celo že vidovdanska ustava. Dobri odnosi z Italijo da so svoječaso omogočili Pašiću, da je mogel odločno nastopiti proti razdiralcem, do čim pa so slabi uspehi iskanja zavezništva proti Italiji le okrepli nasprotne državnega edinstva in ravno to dejstvo da mora biti sedanjí beograjski vladí povod, da se orientira napram Rimu.

Tako se pač more upati, da bodo pogajanja med Beogradom in Rimom obrodila zaželjeni dobri uspehi. Izključeno je pač, da bi se Italija odrekla čemu, toda Beograd da more biti prepričan, da Italija ne stremi po teritorialnem gospodstvu na Balkanu, ker da je neštetokrat dokazala s svojim lojalnim izpolnjevanjem pogodb. Seveda pa beogradska vlada ne sme pozabiti dobljene lekcije in bo morala skrbeti za italofilske vzgoje političnih strank in naroda z enako vztrajnostjo, kakor se je doslej delalo v nasprotnem smislu. To delo da bo sicer dolgotrajno in bo zahtevalo veliko potrpežljivosti, toda izkušnje dosedanje krize so pač pokazale, da je nujno potrebno. Dosedanja doba sovražnosti pa je poučila tudi Italijane, tudi tiste, ki so bili bolj naklonjeni Jugoslaviji, da se ne sme tako hitro verjeti iskrenosti jugoslovenskih namenov, toda če leži edina rešitev, ki jo narekujejo obojestranske koristi, v prijateljstvu, je upanje, da pride do take rešitve, četudi preveč optimistično, pa vendar le pametno.

Pa recite sedaj, ali ni res naravnost genljiva »Piccolova« naklonjenost napram nam in naši državi. In verjemite, da bodo »Piccolu« kmalu sledili tudi vsi ostali italijanski listi, čim se bo pokazalo, da pogajanja med Beogradom in Rimom potekajo ugodno. Ob vsakem zastanku pa je seveda pričakovati kakoga sunka, lahnejšega ali pa tudi močnejšega, kakor se bo pač smatralo za potrebno, da se

stvar pospeši. Včerašnji Mussolinijev milanški »Il Popolo d'Italia« je v polemiki z nekim pariškim listom sicer še na svoj običajni nesramni način udaril po naši državi, po »sarajevskem atentatu«, o katerem v Beogradu »niso nič vedele«, po »tajni vojaški sekici« in izvlekel na dan »parnične polne orožja« ter se ponorčeval, da je sedanje »zvonenje z zvonce mru« morda posledica pariškega veterca, ki prinaša sapice prijateljstva napram Italiji; toda tudi »Il Popolo d'Italia« se bo pomiril in začel ogrevati za te »sapice prijateljstva«, da nam bo že jelo presedati, pre vse dobro, prav kmalu toliko tega njihovega prilatelstva, da nam bo že jelo presedati, preden ga sklenemo z njimi. Takí so pač in takí pač ostanejo! Revez le tisti, ki jim verjame!

Rdeči križ v Ljubljani.

Včeraj ob pol 10. uri dopoldne se je vršil v veliki dvorani Mesnega doma v Ljubljani ustanovni očni zbor krajevnne organizacije rdečega križa za mesto Ljubljano. Obiasni odbor rdečega križa je namreč vsled preobince poslov sklenil izločiti funkcije krajevnega odbora iz svojega okroga in ustanoviti raii tega poseben odbor za mesto Ljubljano.

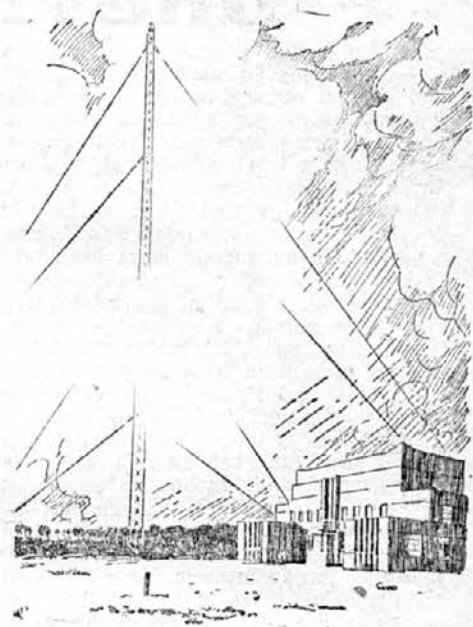
Očni zbor je otvoril predsednik oblasnega odbora Rdečega križa v Ljubljani **ur. Viljem Krejci**.

Glasom pravil, ki določajo, da se za more osnovati v kakem kraju, kjer se nanaja vsaj 20 rečnih članov Rdečega križa, krajevni odbor, je bil nato isti za mesto Ljubljano ustanovljen in je bil izvoljen sledeci odbor:

Mirko Dermelj, strok. učitelj v gluho-nemnici; **dr. Oton Fettich**, odvetnik; **Marjanca Graselli**, soproga višjega dr. pravdnika; **Minka Krotta**, soproga gen. ravnatelja Ljub. kred. banke; **Ivan Malnaric**, učitelj v pok., **Ivan Mlejnik**, in-spektor Deieg. min. tivan; **dr. Franta Mis**, zdravnik Higij. zavoda; **Josip Skalar**, rač. nadsvetnik; **dr. Milan Šubic**, odvetnik; **Josip Turk**, podžupan ljubljanski in **Josip Wester**, in-spektor prosvete v Ljubljani. V nadzorstvo so bili izvoljeni: **Josip Kostanjevec**, dvor. svetnik, **dr. Otmar Krajec**, zdravnik in **Josip Mešek**, knjigovodja Mestne hranilnice v Ljubljani.

Nato je dr. Krejci pozdravil navzoče predstavnike in zastopnike oblasti in drugih javnih ustanov, tako oblasnega predsednika dr. Natlačena, zastopnika vel. župana dr. Cepudra, zdravstvenega referenta dr. Mayerja, podžupana Jos. Turka, mag. nadsv. Jančigaja, predsednika Gasilne zveze Barleta, šei-zdravnika Drž. železnice dr. Tičarja, novinarje in gasilce.

Po zaključku občnega zbora so se pričeli izpiti udeležencev samaritanskega tečaja, ki ga je vršil oblasni odbor Rdečega križa v zadnjih treh mesecih v Ljubljani. Tega samaritanskega tečaja se je tekem 60 predavalnih ur udeleževalo 60 slušateljev. Udeleženci tečaja so bili povečini delavci, obrtniki in železničarji, ki so člani prostovoljnega gasilnega društva in pa 12 poklicnih gasilcev. Najstarejši udeleženec šteje 72 let in je tekem tečaja trajno in vestno sodeloval pri vseh teoretičnih predavanjih in praktičnih vajah.

Neva nemška oddajna postaja v Zeescu pri Königsmusterhausenu (120 KW). Otvorjena je bila dne 20. decembra minulega leta. Postaja ima dva stolpa, visoka po 210 m. Skupna tonaža znaša 100 ton.

Samaritanski tečaj, ki je pričel z rednimi predavanji dne 2. novembra lan. leta, je vodil z vso spretnostjo in požrtvovalnostjo mestni fizik in predsednik Zdravniške zbornice dr. Mavricij Rus s sodelovanjem dr. Otmarja Krajca. Eno uro je predaval tudi dr. Göstl.

Za včerašnji izpit se je prijavilo 30 kandidatov, ki so vsi s prav dobrim uspehom rešili svojo nalogo. Izpraševala sta priglase dr. Rus in dr. Krajec.

Da se je na tromesečnih predavanjih precej obširno predelala tvarina iz prve pomoči v nesrečnih slučajih, anatomije in fiziologije, pričajo sledeča vprašanja, ki jih je izpraševalna komisija izmenično stavila kandidatom:

Prva pomoč v nesrečnih slučajih.

Krvavitve iz pljuč, želodca in nosa; krvavitve iz ran, opekline; poškodbe po blisku in elektriki; strupene rane (kačji pik, steklina, komar); tuje tvarine; tetanus; izvin, izpah, prelom; znaki smrti; transport bolnikov; mrtvoud; omedlevica; božjast; solnčarica; zastrupljenje s kislinami, lugi, lizolom itd.; zastrupljenje z jedili; zadušenje pri jedi; zadušenje s plini; utopjenje in umetno dihanje.

Anatomija.

Srce — ožilje (število udarcev, utripanje žile); pljuča — dihanje (število dihov); telesna temperatura; prebavljalni organi; mišičje; živci — možgani in koža.

Kakor rečeno, so se kandidati prav dobro in pohvalno izkazali, kar dokazuje njihovo veliko zanimanje za samaritansko delo in vročo željo, pomagati bližnjemu v neizgodi. Predvsem gre pa zahvala oblastnemu odboru Rdečega Križa in zlasti predavateljema dr. Rusu in dr. Krajcu ter mestni občini ljubljanski, ki je tečaju brezplačno odstopila v uporabo veliko dvorano Mestnega doma.

Fritz Hermann:

Sreča v igri.

Življenje piše samo najboljše povesti, jim kakor rutiniran avtor daje povdare in moralno in nam ni treba drugega, kakor točno in resnično poročati.

Odkrito priznam, da sem v celem svojem življenju doslej poznal dva človeka, ki sta zadela v loteriji. Nikdar pa nisem srečal nekoga, ki bi dobil glavni dobiček in zdaj niti ne verjamem, da tak človek sploh živi.

Toda kdor pozna Emo v malem mestecu severne Nemčije, o kateri hočem pisati, ji bo gotovo prisodil toliko sreče, da zadene v loteriji. So ljudje, ki jih moraš prištevati tistim, katerim se sreča smehlja.

Emo je vsak dan kupovala svoje potrebščine pri branjevu, ki je prodajal vse, kar je potrebno za dom. Gospod Hummel je bil dober trgovec, ki je daroval otrokom bonbona, in deklam dobre besede, da so se prišle. Nekega dne je gospod Hummel prevzel tudi zastopstvo neke loterije in — neverjetno — kako je razpečal srčke med svojimi odjemalci. Tudi Emo je bila njegova žrtev, dasi ji je težko pridobil.

Gospodična Ema je kupila srečko! In že v par dneh popolnoma pozabila nanjo. Ne zaradi pcvršnosti, ampak kar tako, ker ni verjela. In tedaj je boginja sreče ugriznilo, da pokaže Emi, da nevera ni zmirom upravičena.

Dobra Ema, ki ni brala časopisov, ne objav o izrebanih srečkah, je dobila 20.000 mark.

Gospod Hummel se je močno prestrašil, ko

je to ugotovil. In potem je konstatiral, da je od sile slab loterijski zastopnik, če je dobitke prodal, druge pa pridržal. Par hipov ga je mamila zločinska nakana, da bi Emi odtegnil njen delež, potem pa je zmagala njegova poštenost. Sklenil je, izplačati ji le 10.000 mark.

Emo je verjela v svojo srečo šele tedaj, ko je držala deset bankovcev v svojih debelih, rdečih rokah, se zahvalila gospodu Hummlu za opomin, naj nikomur ne pravi o svojem uspehu in je smehljaje odšla.

Gospod Hummel se je smejal in bil prepričan, da je napravil dobro kupčijo. Dobro dekle ni niti zahtevalo, da se prepriča o pravičnosti zadeve. Potem se je jezil, da ni rekel samo 8000 mark.

Emo se ni omežila. Bog varuj! Odpovedala je službo in odpotovala v bližnje, dobre tri kilometre oddaljeno okrajno mesto. Nakupila je obleke in perila in najnovejših klobukov in seveda zafranastorumen solnčnik. Potem je povabila vse prijatelje v restavracijo na gostijo. 6000 mark je posodila že prej svojemu ženinu, s tem uspehom da je zvečer izostal, ker je odpotoval v Berlin.

Bržkone ga še danes ni nazaj. Emo se je neprijetno razkošala in dasi ni nikomur izdala, odkod ima denar, je vsak vedel, da ni navajena takega življenja. Toda hotelir in plačilni natakar ne vprašata nikdar, odkod polna denarnica; če je le vse plačano.

Pač pa se je nek postaren mož v civilu, ki je slučajno pil v sosednji sobi svoje pivo, pričel zanimati za čudno družbo in veselo gostiteljico.

Jedli so vse, kar je premogel jedilni list,

pili najboljše vino in naročili proti jutru še turško kavo.

Tedaj je bil prijazni gospod v civilu mneja, da je njegov čas prišel in postavil je dobro Emo pred vrata.

»Kriminal!«

»Oh, je le rekla Ema, vendar se ni bala, ker je imela čisto vest.

»Povejte mi takoj, odkod imate toliko denarja,«

»To vas nič ne zanima.«

»Če ne boste povedali, vas moram vzeti s seboj.«

Emi so se vline solze po licih. Bila je že dovolj nesrečna, da ni prišel njen ženin in poleg tega je pred par minutami poravnala račun, ki je bil za njene pojme fantastičen.

»Če vam pravim, gospod Kriminal, da sem poštenim potom prišla do denarja, vam to gotovo zadošča.«

Toda detektiva očitno ni zadoščalo. Zahteval je pojasnila.

»Bila sem koza,« je pravila Ema. »Pustila sem dobro službo, samo zaradi tega, ker sem v loteriji zadela 10.000 mark.«

Detektiv se je smehljaj. Ta zvijača mu je bila znana.

»Saj bom vse poravnala, gospod Kriminal! Jutri bom že zopet pri delu... Samo pustite prosim...«

»Kje ste vzeli teh 10.000 mark?«

»Če želite — pri gospodu Hummlu.«

»Čujte, gospodična! Vi boste zdaj odšli z menoj, čisto liho, da ne zbudiva pozornosti. Vprašala bova gospoda Hummla in...«

Detektiv je upal, da bo na ta način nje-

sko na cilju je pričela detektiva težiti dolga pot.

»Veste kaj,« je dejal, »izročite mi ostanek ukradenega denarja, pa vas pustim...«

»Ne,« je izjavila Ema, »najprej vprašajmo Hummla.«

Emo je pri Hummlavih resolutno pozvonila. Gospod Hummel je vstal in odprl okno.

»Kdo je tu?«

»Policija!« je kričala Ema.

Hummlo so kleknila kolena.

»Pridem takoj!«

In potem je prišel, tresot se in bled, pred Emo in pred pravico.

»Prosim bodite tako prijazni in povejte temu gospodu natančno, koliko denarja sem zadela v loteriji, gospod Humel. Toda natančno. Policija se zanima za to stvar.«

»Dobro, da ste prišli, gospodična Ema. Zal sem šele pravkar izvedel, da ste premalo dobili. Imate pri meni še 10.000 mark.«

»Ahi, je rekla Ema.

Detektiv je menda smatral, da je stvar v redu, ker je v galopu odkuril okrog bližnjega ogla. Gospod Hummel je pričel sumiti.

»Je bil to res policist?«

»Ne vem. Vsaj trdil je. Če vam je prav, gospod Hummel, pa denar lahko kar s seboj vzamem.«

Hummel se je penil od jeze, vendar kaj mu je preostajalo.

»Gospodična Ema, vrnite se dopolnje. Zdaj ponči je prepozno in zlobnih ljudi je dovolj, ki vas spravijo ob srečo.«

»Vi ste res dober človek, gospod Hummel.« Ema je bila pametno dekle in je počakala do drugega dne na denar in do danes se ji še ni zjasnilo, kakšna sreča je večnih za človeka, če pade v roke pravice.

Dnevne vesti.

— Za pomočnika maršala dvora je imenovan pehotni major Branko Pogačnik, doslej na razpoloženju pri vojnem ministristvu.

— Za avtomobiliste in motocikliste. Dodatno k notici s tem naslovom objavlja veliki župan ljubljanske oblasti, da se je v ljubljanski oblasti ugotovila cena novih evidenčnih tablic za avtomobile na Din 35 za kos. Vsak lastnik avtomobila mora torej takoj s prijavo poslati dotičnemu prvostopnemu oblastvu znesek Din 70 za dve tablici, pri tovrstnih avtomobilih s privesnim vozom pa znesek Din 105 za tri tablice. Prednje tablice pri motociklih bodo na željo zveze motociklov v Ljubljani pritrjene na sprednjem blatniku v smeri podolžne osi motornega kolesa. Ker pa mcarajo biti vsled tega evidenčni znaki na obeh straneh tablice, a je obojestranski natis znakov na enojni tablici radi reliefne izdelave nemogoč, so potrebne za prednjo stran dvojne tablice. Za vsako motorno kolo je torej treba plačati skupaj Din 70 in sicer Din 44.66 za prednjo dvojno tablico in Din 23.33 za zadnjo enojno tablico. V označenih cenah so všeti tudi upravni stroški. Lastniki motornih vozil se ponovno opozarjajo, da prijavijo svoja motorna vozila vsaj do konca t. m.

— Razpis natečaja za oficirje. Vojno ministristvo razpisuje natečaj za sodne poročnike in administrativno-sodne podporočnike. Prošnje je vložiti najkasneje do dne 31. t. m.

— »Uradni list« št. 5 od dne 14. t. m. objavlja pravilnik o pomožnem osebju državnih prometnih naprav v resorstu prometnega ministristva.

— V babiško šolo v Zagrebu se sprejme letos 50 učenč in sicer 25 ob državnih, 25 pa ob lastnih ali pa samoupravnih stroških. Tečaj traja 18 mesecev. Prijave je poslati upravi babiške šole v Zagrebu in sicer najkasneje do dne 1. marca.

— Iz sodne službe. Premeščena sta kanclist Julko Martič od višjega deželnega sodišča k deželnemu sodišču v Ljubljani, služitelj Friderik Zupanc pa od upravnega sodišča v Celju k okrajnemu sodišču v Gornji Radgoni.

— Iz zdravniške službe. V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo je vpisan zobozdravnik v Ptuj med. univ. dr. Josip Schosteritsch, iz imenika pa so črtani zdravnik v Topoljšici dr. Valentin Varl, zasebni zdravnik v Mariboru dr. Karl Thalmann in upravnik začasne vojaške bolnice v Mariboru dr. Dragoljub Melentijević.

— Razpisane zdravniške službe. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani mesto zdravnika uradnika specialista za zobno zdravništvo. Prošnje je vložiti do dne 14. februarja. Ljubljanski oblastni odbor razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Loko pri Zidanem mostu. Prošnje je vložiti do dne 25. februarja.

— Gospa Antonija Bučar v Kostanjevici je obhajala 10. t. m., duševno čila in telesno čvrsta, svojo 85-letnico tiho in v najožjem rodbinske krogu.

— Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12 so darovali: Uradništvo hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic v počestčenje spomina pokoj. Mikuža Din 1000, društvo zemljeknjižnih uradnikov v počestčenje spomina pokojn. g. dr. J. Babnika Din 200, g. Poženel Ivan mesto venca pokojnemu g. Mikužu Din 200, družina Adamičeva, Novomesto mesto venca na krsto pokojne gospe Mari Severjeve Din 50, v počastitev spomina pokojnega dr. Demetra Bleiweisa, g. dr. G. Piccoli Din 200, TT. D. pristojbina za odpadli inzerat Din 35, g. D. Din 42, Lackner Alfonz, Črnomelj Din 50, Kapetan Franc Pirnat, Cetinje Din 50. Vsem plemenitim darovalcem najiskrenejša hvala. Odbor.

— Soboslikarski tečaj. Urad za pospeševanje obrti kraljevine SHS otvori enomesečni tečaj za sobne slikarje v ljubljanski oblasti. Ta pouk bo celodnevni ter se bo vršil v področju umetniške šole »Probudac«, ki nudi za ta tečaj bogat in popoln tozadevni učni program. Tečaj se prične v ponedeljek 23. januarja ob 8. uri v posloppu Tehniške srednje šole v Ljubljani I. nadstropje soba št. 18. V ta tečaj se sprejemajo samo mojstri in pomočniki soboslikarske stroke, ki se morajo prigraditi do petka 20. t. m. pri uradu za pospeševanje obrti (Krekov trg 10. I.). S tem tečajem izpopolnjuje umetniška šola »Probudac« svoj program in nudi prvi našim soboslikarskim mojstrom in pomočnikom, da se doma izpopolnijo v vsem kar zahteva njihova obrt. Moderna ornamentika na temelju domačih narodnih motivov naj jim služi kot podlaga za bodoče delo, da z domačimi oblikami nadomestijo tuje oblike, ki se tako zelo širijo po naših krajih. Mi imamo v domačih narodnih oblikah bogat neizčrpen zaklad, ki ga je treba le z resnim in smoternim delom dvigniti ter mu dati ono mesto, ki ga po vsej pravici zasluži. — Vodstvo umetniške šole »Probudac«.

— Nazarenci bodo pristali na prisego zvestobe kralju in domovini. Ministristvo za vere je prejelo obvestilo, da se je pojavila v verški sekli nazarencov struja, ki se zavzema za prisego zvestobe kralju in domovini. Nova struja ima v sekli že večino. Po podatkih ministristva ver je v naši državi vsega skupaj okoli 5000 nazarencov. Naseljeni so večinoma v Vojvodini. Čudno je, da so po večini Srbi. Ker so imeli, kot znano, nazarenci doslej neprestano konflikte z vojaškimi in civilnimi oblastmi, je izvala vest v vladnih kakor tudi v vojaških krogih prijeten vtis.

— Švedska kraljica težko obolela. Kot poročajo iz Rima, se je bolezen švedske kraljice znatno poslabšala.

— Tudi na Bavarskem reducirajo uradnike. Iz Berlina poročajo: Bavarska vlada pripravlja zakon o reformi uprave. Zakon predvideva 14 milijonov mark prihrankov in občutno redukcijo uradništva.

— Demonstracije zoper jazz-opero na Dunaju. Narodni socijalisti na Dunaju so priredili te dni na Dunaju zoper uprizoritev jazz-opere »Jonny spielt auf«, ki je trenutno na repertoarju državne opere demonstracijo. Zahtevali so, da se opera z repertoarja odstrani, ker jazz ne spada v opero in ga ni smatrati za glasbo.

— Memoari rablja. Pravkar so izšli v Nemčiji spomini zadnjega pruskega rablja Lorenca Scamitzja. Schmitz, ki je izvršil medtem samomor, opisuje o svojih spominih 123 usmrčenj. Med drugim trdi, da so ga nadlegovale skoraj ob priliki vsake usmrčitve številne osebe iz višjih krogov s prošnjami, da bi jim omogočil prisostvovanje eksekuciji. Schmitz piše: »Seveda tem prošnjam nisem mogel ustreči, ker zato nisem bil kompetenten. Prav posebno so me nadlegovale dame. Dobival sem pisma od barones, grofic in soprog visokih dostojanstvenikov, ki svojih sadiščnih nagnenj niso znale prikriti. Dočim so kazali moški, ki so bili prisiljeni prisostvovati eksekucijam, strah in grozo, so manifestirale ženske največje radovednost in senzacije željnost. Neka dama iz berlinske družbe je prišla k meni na stanovanje. Hotela je videti a tout prix rablja. Ko sem se ji predstavil, me je z očmi kar požirala. Pozvala me je, da naj ji potek eksekucij opišem natančno, z vsemi podrobnostmi. Ko sem ji povedal, da je izključeno, da bi dobila dovoljenje prisostvovati usmrčenju, je padla pred menoj na kolena ter me jela rotili na živ in mrive, da naj ji omogočim prisostvovanje pri usmrčenju, ki se je imelo izvršiti v par dneh. Le s težavo sem jo spravil iz stanovanja. Par dni pozneje se imprejel od nje pismo, v katerem se mi zahvaljuje ter me roti znova, da naj ji preskrbim vstopnico, češ da se je pripetilo v Avstriji ponovno, da so prisostvovalce ženske eksekucijam preobložene v moške. ... Neka druga dama me je prosila, da naj ji pokažem rabljevo sekuro. Mesto, da bi bil dami ustrejel, sem jo spremil do vrat. ... Te in slične stvari pripoveduje rabelj. Listi pripominjajo, da se njegove navedbe ne dajo več kontrolirati und »dass ein wenig Skeptizismus angezeigt sein dürfte«, mi pa pravimo: »Es dürfte stimmen«.

— Po atentatu na referenta Preljca v Skoplju. Preiskava je ugotovila, da je prišla Mara Buljeva, ki je streljala na pravnega referenta Preljca pred desetimi meseci iz Ruščuka na Bolgarskem v Skopje. Mara Buljeva je bila soproga bolgarskega poročnika. Pred svojim prihodom v Skopje je obiskala svoje sorodnike v Tetovu, katerim je dejala, da je zapustilo Bolgarijo, ker se je sprla s svojim soprogom. V Skoplju je obiskovala mesec dni tečaj za pletenje. Nato je delala po privatnih hišah kot šivilja. Zahajala je pogosto tudi v srbske družbe. Nikomur se ni niti sanjalo, kaj namerava. Dasi ni bila posebno lepa, je bila vsled svojega priznega obnašanja splošno priljubljena. Vzbujala je utis dobro vzgojene dame in našla je številne oboževalce. O političnih vprašanjih ni nikdar govorila. Trdila je, da za politiko nima interesa in da ne razume o takih stvareh ničesar. Osebe, ki so z njo obbevale, niso vedele prav ničesar važnega izpovedati. Hišna preiskava in preiskava atentatorične korespondence je imela negativen uspeh. Iz vsega tega sledi, da bo težko ugotoviti, če je imela komplice. — Preljevo stanje je še vedno kritično. Projektirani je močno lediral hrbtenico. Če je poškodovan tudi hrbtini možek, zdravniki doslej še niso mogli ugotoviti. Pacienta bodo operirali.

— Nezgoda jugoslovanske rokoborce Matijeveca. Znani jugoslovanski rokoborec in atlet Marijan Matijevec, ki je svoječasno nastopil tudi v Ljubljani, je ponesrečil pri neki produkciji v Subotici. S 75 litri vode napolnjen sod v celotni teži 100 kg, ki ga je hotel atlet na hrbtu ležati dvigniti z nog, mu je padel z noge in se zavalil proti obrazu, pri čemur je bil Matijevec ranjen. Rane so sicer lahke, vendar pa je moral atlet produkcijo prekiniti.

— Mrtvecu ukradli zlato zobovje iz ust. Kot poroča Vossische Zeitung iz Berlina, je bilo aretiranih petero uslužbenecv krematorija Wilmmersdorf, ker so osumljeni, da so ukradli nekemu mrtvecu dragoceno zlato zobovje iz ust. Obdolženci doslej taje, vendar pa so se zapletli v protislovja.

— Velika železniška nesreča v Dunajskem novem mestu. Fe dni se je pripetila v Dunajskem novem mestu železniška nesreča, ki bi bila lahko postala ena največjih železniških katastrof. Osební vlak št. 604, ki prihaja iz Zagreba in Graza je zavozil v neko ranžirno lokomotivo, ki jo je službojoči uradnik vsled goste megle prezrl. Karambolaža je bila tako močna, da so se vagoni osebnega vlaka odtrgali. To je bila pa sreča, zakaj sunek je bil tako močan, da sta bili obe lokomotivi popolnoma razbiti. 55 oseb je bilo deloma težko, deloma lahko poškodovanih. Ponesrečenci so večinoma Avstrijci in Nemci. Tudi par Italijanov se nahaja med njimi.

— G. Young, ki je prvi preplaval Catalina-kanal ob kalifornski obali in je najresnejši nasprotnik slavnega nemškega plavca Ernesta Vierköttlerja, se je popolnoma umaknil iz sportnega življenja in se udeležuje v trgovskem poklicu. Kakor se vidi, je s plavanjem zadosti zaslužil in svoj denar dobičkanosno naložil.

— Umor in samomor radi — 5 dolarjev. — Kot smo poročali, so našli pred par dnevi na cesti med Ljubljino in Trebinjem v Bosni kmata Mata Nedana zaklanega in oropanega. Preiskava je ugotovila, da je prejel Nedan kritičnega dne na pošti v Zavrli pismo, v katerem se je nahajalo pet dolarjev, nakar se je vrnil v družbi kmata Boška Čuka proti domu. Orožniki so takoj sumili, da je umoril in oropal Nedana Čuk. Čuk je sprva trdovalno tajil. Ko pa so našli pri hišni preiskavi v njegovi hiši krvav nož in umorjenčovo suknjo, je moral priznati, nakar je bil aretiran. Da se

je izognil kazni, se je morilec predvčerajšnjim obesil.

— Namestnik v zaporu. Neki Buc v Rozesowu na Poljskem je bil obsojen nedavno v Lodzu radi tatvine na tri mesece zapora. Najel je za 50 dolarjev nekega mladega človeka, ki je šel mesto njega sedet. Nadzorovalni uradnik, ki je Buca poznal, se je dal s 100 dolarji podkupiti. Ker je pa Buc, veseleč se svoje prostosti po Lodzu pridno in brezskrbno krokal, so ga policijskih stražniki spoznali in aretirali. Sedaj sede v luknji vsi trije: Buc, njegov namestnik in nadzorovalni uradnik lodzkega okrajnega sodišča.

— Umobolni, ki je hotel, da ga pribijejo na križ. V neki cerkvi v Wandsbecku se je odigral te dni nenavaden dogodek. Neki možakar je objel v napadu verske blaznosti v cerkvi stoječi križ ter jél kričati, da naj ga pribijejo na križ. Dva policijska stražnika sta umobolnega le s težavo odtrgala od križa in vlekla iz cerkve. Križ se je prevrnil in poškodoval.

— Mi podpisani zdravniki za duševne bolezni... V Berlinu je objavilo 83 zdravnikov za duševne bolezni sledečo izjavo: »V trenutnem obžalovanju vrednem boju političnih strank za nemsko šole in mladino se skuša omajati v neopravičljivi bedastoči tudi trdnjava krščanstva. Mi podpisani zdravniki za duševne in živčne bolezni, ki imamo priliko opazovati pri zdravljenju bolnih duševnih pojavov dan na dan najgloblje duševno gorje, mi nujno in resno namiglo pred tem, da bi se skušalo vero v sreih naše mladine zatreti, kajti vera je baš v viharjih današnjih časov najmočnejša opora. Religija je še vedno — in ostane vedno — filozofija, psihologija, etika, socializem...«

Ljubljana.

— Zahvala. Mestni magistrat izreka zahvalo g. Ph. Mr. R. Sušniku za podarjeni znesek Din 500 za mestne reveže v počastčenje spomina blagopokojnih: gospe Marije Grasselijeve in gospoda dr. Demetra Bleiweisa - Trsteniškega.

— Lastniki psov. Ponovno nujno opozarjamo vse lastnike in rejnike psov v Ljubljani za začemkami rodoiniki imen M, N, O, P in R, da morajo dne 14., 16., 17., 18. in 19. januarja 1928, in sicer od 8. do 12. ure dopoldne, prijaviti svoje pse mestnemu magistratu (Mestni trg št. 2. II. nadstropje, vrata št. 41.); obenem morajo plačati takso za leto 1928 v znesku Din 100 za psa. Tozadevni razglas magistrata je nabit po mestu.

— Preučevanje iz vrtnarstva. Cenjeno občinstvo se obvešča, da se bodo vršila vrtnarska predavanja vsak torek, pričeni s 17. januarjem t. l. v prostorih meščanske dekliske šole pri sv. Jakobu v Ljubljani, in sicer zvečer točno ob dvajseti uri. Predavanja priredi podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki je tudi letos naprosila gg. predavatelje, ki bodo o stroki zelo zanimivo predavali. Natančen načrt predavanj je objavljen v 1. številki »Sadjarja in vrtnarja« letošnjega leta.

— Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani priredi v petek, dne 20. t. m. ob 7. uri v veliki dvorani hotela Union izredni občni zbor, na katerem se bode protestiralo proti členu 69 fin. zak., ki hoče ljubljanske posestnike v lastniini popolnoma omejiti ter se bode razpravljalo o novi davčni reformi. Odbor vabi, da se tega važnega zborovanja udeležijo vsi posestniki in je vstop dovoljen samo proti izkaznici.

— Družba sv. Cirila in Metoda ima še v zalogi koledar za l. 1928, katerega priporočila vsem, ki ga še nimajo. Stane Din 15. Šolska upraviteljstva pa prosi, da razširjajo in razpečavajo med mladino koledarček »Kraljevič Marko«, ki stane le 6 Din.

— Ples Jadranske Straže v slovanskih narodnih nošah je bil lansko leto najlepša prireditve v Ljubljani. Tudi letos se vrši tak ples in sicer 28. januarja v unionski dvorani. Po pirravah sodeč bo ta ples prekosil zopet vse druge.

— Dne 1. februarja t. l. ob 8. uri se vrši kakor običajno vsako drugo leto v veliki dvorani in stranskih prostorih hotela Union splošno priljubljen planinski ples. V paviljonih bo skrbljeno za razna okrepčila, točila se bodo vsakovrstna izborna vina; muzika Dravske divizije pa bo skrbela, da pridejo tudi plesalci na svoj račun. Obleka promenadna oziroma planinska. Predprodaja vstopnic v društveni pisarni od 8.—12. in 14. — do 18. ure, Selenburgova ulica 7-II.

— Premijera jugoslovanske operete. V sredo, dne 18. t. m. se vrši v ljubljanski operi premijera nove operete, katero je napisal zagrebški skladatelj Ziga Hirski, libreto pa je napisala Zagrebčanka ga Blanka Chudoba. Dejanje se vrši deloma v Mehiki pri Newyorku deloma pa v Parizu. Veliko vlogo igra tu aeroplan, ki popelje glavno junakinja v Pariz k njenemu zaročencu. Natančno vsebino dela, ki je prepleteno z zdravim humorjem in z doživljaji, ki so otroci sedanjega modernega časa priobčimo prihodnjič. Glasba je lahka, zelo melodijozna, polna prikupljivih refrenov in efektnih modernih plesov. Opereto, ki se sploh prvič izvaja je nastudiral kapelnik g. Stritof, vpriporil pa režiser g. Povhe. Premijera se vrši na premierski abonma.

Maribor.

— Ljudska univerza v Mariboru. V ponedeljek 23. ob 8. uri zvečer je predavanje o Gandhiju o velikem indijskem duševnem in političnem voditelju, ki je pokazal v svoji borbi proti Angliji pravo nadčloveško moč. A njegova dejanja pomenijo celemu svetu pravo razodetje. Predava g. J. Kukovec. V petek 20. I. je večer naših gozdoznikov. — 23. I. proslava 50-letnice O. Zupančiča — skupno z Narodnim gledališčem. — 26. I. gospa Scheibenhof iz Gradca o pravilnem obnašanju v moderni družbi. — V Studencih (deška šola) ob pol. 8. v torek 17. januarja nadaljuje g. prof. Majcen velezanimivo predavanje o zgodovini Maribora in okolice.

— Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor in bližnjo okolico ima svoj občni zbor v nedeljo dne 29. t. m. ob pol 10. uri predpoldne v dvorani Zadržne Gospodarske banke (Aleksandrova cesta 6). Na dnevnem redu so poročila odbornikov, volitev novega odbora in slučajnosti. Dostop imajo samo člani, ki so plačali že vso članarino za leto 1927. Pri tej priliki prosi odbor svoje člane, da redno plačujejo malenkostno članarino (12 Din letno), ker bi moralo društvo ob nezadostnih dohodkih opustiti ali znatno omejiti svoje delovanje in prepustiti najemnike svoji usodi.

— III. veliki jugoslovanski ples priredi Jugoslovenska Matica v Mariboru v soboto, dne 11. februarja v Gölzovi dvorani. Občinstvo se opozarja, da bo na plesu revija narodnih noš, radi česar se vabi zlasti narodno ženstvo, da se odzove povabilu v čim večjem številu v narodnih nošah. Kakor lansko in predlansko leto se pričakuje tudi letos velik odziv iz vseh slojev naroda tako iz mesta, kakor iz okolice. Ob tej priliki izide tudi letos »Mariborski klopotec« in sicer to pot v šaljivi obliki, kakor lani. Čisti dobiček prireditve gre v narodno-obrambne svrhe.

Celje.

— S kakšnimi državnimi problemi se ukvarjajo v naših ministristvih? V naši državi je vse obdaveno tja do beračeve malhe — seveda tudi vehikli, če so uporabljivi. Bilo pa je nekoč, da so fin. stražniki iztaknili voz, neuporabljiv, ker so bile vzmeti polomljene. Kljub očividni neuporabljivosti se ogledniki le niso mogli ujediniti o končni sodbi in so voz fotografirali, sliko poslali v ministristvo, ki je baje odločilo, da je voz uporabljev. Če se to povsod prakticira bo v ministristvu kmalu lepa serija polomij.

— Razstava. Baje bo okoli 20. januarja razstavil v Celju svoja dela znani zagrebški slikar Slavko Tomazlin.

— Na državni realni gimnaziji v Celju je kot profesor za moderne jezike nastavljen Josipina Tomiškova.

— Jazz-band! — Na splošno željo je »Celjsko Godbeno društvo« vpostavilo svoj jazz-band, ki je v poljubni zasedbi od 6 mož naprej na razpolago.

— Nov kamenolom. 10. t. m. si je komisijska ogledala prostor pod Starim gradom, kjer bodo v kratkem pričeli lomiti kamene. Ta kamen bodo potrebovali pri regulaciji Hudinje.

— Savinjska podružnica Slov. plan. društva v Celju, koje delokrog obsega sreza Celje in Gornji grad, deluje kot občestvno, nepoliteno društvo za povzdig turistične in tajskega prometa, ki je velik vir naših krajev, zlasti pa njih središča mesta Celja. Letos namerava zgraditi iz Robanovega kota na Korosico pod Ostrico dve uri dolgo pot, ki bo najlepša v Savinjskih Alpah, in pričeti z zgradbo enonadstropne planinske koče na Korosici (1810 m). V drugih krajih tekmujejo premočni sloji, društva itd. z večjimi prispevki, dobro se zavedajoč pomena in blagostanja, ki prilajajo iz tajskega prometa. Odbor presi javnost, da mu prisloži s prispevki na pomoč, da zamore uresničiti svoj načrt.

— Mestno gledališče. Pripravlja se V. Sardou »Razpoko« (»Cyprienne«), veseloigra v treh dejanjih. Režira g. Bratina, premijera okrog 20. t. m.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

16. jan. ponedeljek: Divja raca. Red A.
17. jan., torek: Igra v gradu. Gostuje ljubljanski št. Jakobski oder. Znižane cene.
18. sredo, zaprt (generalka).
19. jan. četrtek: Kandida. Premijera. Premierski abonma.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

16. jan. ponedeljek, zaprt.
17. jan. torek, zaprt (generalka).
18. sredo: Zmagovalka oceana, opereta. Premijera. Premierski abonma.
19. jan. četrtek: »Miloševa ženitev«. Red C.

**PRISPEVAJTE V FOND ZA
AKADEMIJO ZNANOSTI IN
UMETNOSTI IN ZA NARODNO
GALERIJO V LJUBLJANI.**

Sedaj si pa enkrat za vselej zapomni Jašo: nikari ne misli, da si drugi Mussolini, če si bil teden dni v Italiji.

„Narodni val“ proti hrv. gospodarskim krogom.

Kakor smo že poročali, so priredili hrvatski gospodarski krogi v petek zelo uspel protestni shod proti davčni preobremenitvi. Ker se proti tej preobremenitvi tudi silno bori seljačka demokracija, bi človek pričakoval, da bo ta za protestni shod gospodarskih krogov navdušena. Ali ni tako, ker so zagrešili gospodarski krogi to »predrznost«, da niso hoteli biti samo štafaža političnim strankam. Zato so tudi priredili shod teden dni prej, kakor je bilo določeno, ker je hotela seljačka demokracija izriniti njihov shod v svoje strankarske svrhe.

Zato pa je tudi Radičev »Narodni Val« čisto iz sebe in poročilo o shodu gospodarskih krogov je objavil s tem dičnim naslovom in podnaslovom:

»Gospodski gospodarstveniki proti davčni pljački, proti seljaštvu in proti samoupravam. — Gosposka priveda ostaja na stranski poti. — Državi milijardo, samoupravi milijon, in to je isto. — Neresen govor Milana Rosenberga (predsednik sveta banatskih obrtnikov, op. ured.). — Zalosten govor rektorja Millerja. — Mizerna izjava ferialca Tabanika. — Delavec Jurković gosposki Poncij Pilat. — Komična izjava Grünwalda. — Dolga resolucija protikmečka in protinarodna.«

Jeza »Narodnega Vala« je torej popolna in lep dokaz, na kako slabih nogah sloni seljačka demokracija, da jo spravi celo protestni shod proti davkom čisto iz ravnotežja. Lepa demokracija pa tudi to, ki je divja, ker nočejo biti drugi njej za štafažo!

Beleške.

KAKO JE TO?

Na včerajšnjem shodu v Kazini je rekel imenitni poslanec g. dr. Kramer med drugim: »Kmečko-demokratska koalicija ima danes prečansko obeležje (podčrtano v lističu, op. ured.), toda to ni njena krivda... Mi nismo prečanska fronta!«

To je tako, kakor če bi kdo rekel: »Jaz imam sicer danes obeležje kavalirja, ampak to ni moja krivda: Jaz nisem kavalir!«

»ZA ZAPADNO DEMOKRACIJO.«

Na sobotnem shodu je neveliki ideolog SDS, dr. Kramer dejal, da je navdušen za zapadno demokracijo. Morda je mislil gospod doktor, da je povedal nekaj posebno originalnega.

Pa se je zelo zmotil; zakaj v času, ko je SDS, v čegar načelstvu je bil tedaj tudi dr. Kramer, strumno preganjala vse, ki niso bili za metode PP-režima, v tem času je »Narodni Dnevnik« opetovano pisal in nastopil za zapadno demokracijo.

Pa ne, da bi sedaj SDS iz »Narodnega Dnevnika« pobirala snov za svoj program!

Kratke vesti.

Pašicevci so pričeli izdajati nov radikalni tednik »Oslobodjenec«, čegar urednik je poslanec Ljuba Popović. Uredništvo lista je

v hotelu »Pariz«, kjer se nahaja tudi glavni odbor radikalne stranke.

Sovjeti povečujejo svojo propagando. V Rigo so poslali sovjeti 3 milijone zlatih rubljev za propagando v tujini.

Nemški vojni minister dr. Gessler je demisioniral. Kot njegov naslednik se imenuje dr. Luther, ki najboljše pozna afero »film-skega društva «Phobus», ki je prejelo velike subvencije od vojnega ministarstva.

Panameriški kongres se je včeraj začel na Havani. Zastopane so na kongresu vse ameriške države. Združene države Sev. Amerike zastopa sam predsednik Coolidge. Predlog kubanske vlade, da bi Zveza narodov odpisala na kongres svojega opazovalca, je kubanska vlada odklonila.

Novi francoski poslanik Beaumarchais je v soboto došel v Rim.

Afera s tihotapstvom italijanskega orožja na Madjarsko pride pred Svet Zveze narodov.

Seotus Viator, znani angleški poznavalec Slovaške, je izjavil, da je vsaka sprememba mirovnih dogovorov nemogoča. Manjšinsko vprašanje je mednarodno vprašanje, ki ga je mogoče rešiti samo pred gotovim forumom.

Brezposelnost je v Nemčiji od 15. do 31. decembra narasla za 46,3 odstotkov, odnosno od 709.000 brezposelnih na 1.057.000.

Šef nemške mornariške postaje v Vzhodnem morju je prepovedal vsem ženam mornarjev, da bi imele kratke lase. Viljem bi dejal: »Höher geht's nimmer!«

CAPABLANCA POZVAL ALJEHINA NA REVANŠ-TEKMO.

Berlin, 16. januarja. Po vestih iz Newyorka je pozval Capablanca dr. Aljehina na match za svetovno prvenstvo, in sicer v decembru 1928 v Newyorku. Newyorkški šahovski klub se je izjavil za pripravljenega, da položi kavcijo 10 tisoč dolarjev.

Sport.

DUNAJ — PARIZ 3 : 0.

Pariz, 16. januarja. Tekma Dunaj — Pariz, ki ji je prisostvovalo 24 tisoč ljudi, se je končala z rezultatom 3 : 0.

SPORTNE VESTI.

Beograd, 16. januarja. Včerajšnja tekma reprezentance Beograda proti SK Jugoslaviji se je končala v korist beograjskega teama z rezultatom 3 : 0.

Zagreb, 16. januarja. Včeraj so se vršile teke tekme: Concordia : Sparta 8 : 0, Croafia : mesarji 6 : 1, Gradjanski : Slaven 3 : 0, Derby : Maksimir 1 : 1, Hašk : Sava 6 : 1, Železničarji : Ferraria 9 : 2, Victoria : Pekarji 7 : 3.

Dr. Peltzer bi rad startal v Ameriki; zato je poslal zadevno prošnjo na nemško sportno oblast. Peltzer izjavi, da bi bilo za nemštvo velikanskega pomena, če bi mogel pri halskih prireditvah vsaj trikrat ali štirikrat startati. Če se mu dovoli ostati v Ameriki, opusti nameravano potovanje v Avstralijo. Če se mu ne dovoli start, sploh ne more garantirati za kake uspehe pri olimpijskih igrah! V Ameriki grade velikanske dvorane, ki bodo do januarja gotove in ki so namenjene za zimski trenig sportnikov, ki gredo v Amsterdam.

Pri smuškem skakanju, ki se je vršilo v S. Moricu o božiču, so bili doseženi prav lepi uspehi. Najbolji vtis je napravil Švicar Tro-

jani, ki je na vzoren način dosegel na olimpijski skakalnici daljave 61, 57 in 62 m in z njo 18.305 zasedel prvo mesto. Drugi je bil Nervežan Verre z njo 15.860, ki je stal na 61 in 63 m, pri skoku na 64 m pa padel. Olimpijska skakalnica je vsled večkratnih prezidov požrla velike vsote. Skupno s tribunami velja 230.000 frankov.

Nov tekoatletski rekord je postavil prvak teške teže Skobla s tem, da je 104 kg obojerno tezo dvignil.

Pri olimpijskih plavalnih tekmah bo brezdvomno stafeta 4 × 200, za katero se bo vršil najostrejši boj. Iz Amerike in Avstralije prihajajo vesti o izbornih časih, ki so jih dosegla olimpijska moštva. Amerika je postavila stafeto, ki je skoraj nepremagljiva. Sestoji iz Johnny Weissmüllerja, najhitrejšem plavcu prostega stila na svetu, Kojaca, W. Laufferja, svetovnega rekorderja v hrbtnem plavanju in H. Glancyja. Po poročilih iz Newyorka je preplavala ta stafeta 4 × 225 jardov (804 m) v 9:20,2, kar je povprečno 2:20 za moža. Ne dosti slabša je avstralska stafeta, ki je s svojo postavo: Boy Charlton, Henry, R. Gree in E. Jones preplavala 800 metrov v 9:30. Za primer pripomnimo, da je Amerika v Parizu 4 × 200 m stafeto preplavala v 9:53,4, pred Avstralijo (10:02,2) in da si je Nemčija letos priborila evropsko prvenstvo v tej disciplini v 9:49,6.

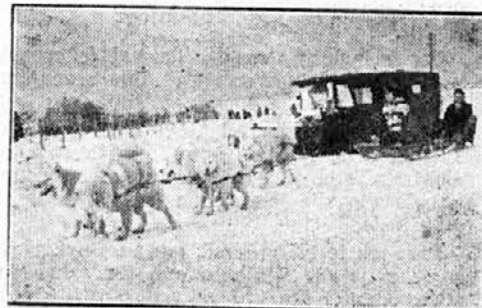
S potovanja okoli sveta sta se vrnila angleška motociklista Mallins in Olliver, ki sta se podala dne 27. novembra 1926 na pot iz Londona na motocikletah trdke Temple s priklopnim vozom. Vrnila sta se dne 7. decembra 1927. Obiskala sta štiri dele sveta in prevozila 24 dežela in dovršila 441.600 km dolgo pot.

Nov svetovni rekord. Pri izbirnih tekmah za amsterdamsko olimpijado je potegnil Estonec Arnold Luhaäär z levico 90 kg in ustvaril nov svetovni (amaterski) rekord. Prejšnjega je imel Švicar Hünenberger s 875 kg. Luhaäär, ki pride na olimpijado v Amsterdam, je dosegel v olimpijskem troboju 350 kg (95 kg tezo obojerno, 115 kg poleg in 140 kg sunek), ter v olimpijskem petboju 542 kg. Ima torej največ izgledov, da odnese prvo nagrado v težkoatletski konkurenci v Amsterdamu.

Originalen banket. Madison Garden klub, znači kot klub šeststo milijonarjev, naznanja, da priredi v tekočem mesecu banket, ki se ga bodo udeležili vsi prvaki raznih sportnih panog. Pozivu so se že odzvali: »Big Bill« Tilden, teniški prvak, Johnny Weissmüller, svetovni prvak v plavanju, Dev. Milbrun, prvak v poloigri, svetovni boksaški prvak G. Tunney in baselball-kralj Babe Ruth. Pričakuje se, da se bo banketa udeležilo do 500 sportnikov. — Prireditvenemu odboru sta predsedovala »kralj jekla« Ch. Schwab in newyorkski župan James Walker.

Moto - polo, nova igra z motocikli. Poleg nogometa z motocikli se je pojavila nova igra z žogo, ki je kombinirana z motorsportom. Gre za »motociklazijsko« polo-igro, ki se v svoji klasični formi igra od jezdecov in ki ne velja samo radi velikih stroškov kot aristokratska igra. — Mesto konj se uporablja jo motocikli in sicer s priklopnim vozom, ker naravno vozač ne more biti žoge, ampak preskrbi to igra v priklopnem vozu. Posebno priljubljena je ta igra na ledu, ki stavi tako na vozača kakor tudi na igrača velike zahteve in privabi redno mnogo občinstva.

Ne nadleguj sodnika. Angleški ligaklub Huddersfield objavlja v svojem oficijelnem programu, sledeči opomin na publiko: »Ne nadleguj sodnika! On gleda obe stranki v igri. Fanatiki pa, ki gledajo samo svoje moštvo, naj se obrnejo na kakoga optika, ki jim bo za njih slepoto za barve konstruiral primerne očala.« Ta opomin bi bil na mestu tudi pri nas, če bolj pa pri Hrvatih, toda je veliko vprašanje, če bi kaj zalegel.

V King-downu je zametel sneg avtomobil. Na naši sliki vidimo, kako hočejo avtomobil izvleči in rešiti.

Književnost.

MARISA.

Drama v petih dejanjih. Spisala Al. in V. Mrštik. Poslovenil Fran Albrecht. V Ljubljani 1928. Založila Tiskovna zadruga. Zbirka »Oder«, 18. zv. 92 str. Cena Din 18.

Kot 18. zvezek svoje zbirke »Oder« je Tiskovna zadruga izdala za Novo leto dramo znanih čeških pisateljev-bratov Al. in V. Mrštika »Mariso«. V tej pretrsljivi igri, ki se š edanes igra po vsem Češkem od Narodnega gledališča v Pragi pa do zadnjega odra na deželi, sta znamenita dramatika postavila na oder mlado, zdravo, življenja polno moravsko dekle, ki se s strastno vztrajnostjo bori za pravico svojega srca, dokler končno tragično ne zaide v zločin. Dejanje v igri se vrši v moravski vasi, vaško življenje je naslikano z bujnimi, sočnimi in resničnimi barvami, kmečki značaji so orisani življenjsko, istinito in neliterarno, pestri prizori so plastični in markantni, notranja zgradba igre vzorna, tako da je to delo ena najmočnejših, pristno ljudskih iger. Prevaljelec je precej obširni okvir igre deloma skrčil in naznačil dejanje tudi za manjše odre. Vsem naši mpedeželskim gledališčem to drama najtopleje priporočamo. Igra pa je tudi zanimiva za čtivo.

Ne poznam bolj nesrečne rodbine kot je ta: Najstarejši sin je v blaznici, drugi je kubist, tretji se pa pravkar iz ljubezni ženi...

To in ono.

DVE GROZOTNI EKSEKUCIJI.

Ruth Snyderjeva in njen kompie Judd Grey na električnem stolu.

Te dni sta bila Ruth Snyderjeva in njen ljubimec Judd Grey v Newyorku končno usmrčena.

Ruth Snyderjeva je sedla na električni stol ob 11.7 zvečer. Smrt je nastopila ob 11.14.

Modno pismo.

1. Divna obleka iz lahkega muslena ali iz rožnatoga tila, okrašena s srebrnimi žipkami.

2. Obleka iz svetlozelene lame, obšita z zlato in srebrno nitjo. Pas je iz črnega muslena, pravitako volani.

Čipke so pogosto prešite z biseri, strasom ali pa s kristali, kar napravi v večerni raz-

svetljava velik efekt.

4. Ta toaleta se napravi lahko iz črnega ali belega satena ali pa krepsatena, pri čemur se uporabljata obe strani.

5. Zadnja fantazija mode so toaleta s ša-

li. Šal je iz zelenega krepsatena. Podloženo mora biti z nekoliko temnejšim blagom.

6. Toaleta iz krepsatina, obšita s kristalnimi koralami ali pa s strasom.

Ker so bili osumljeni, da so delali zanj v javnosti reklamo, zagovorniki Snyderjeve pred eksekucijo niso smeli v smrtni celici obiskati.

Snyderjeva je prosila, da naj jo usmrte v poročni obleki. Prošnja je bila zavrnjena.

Ko je sedla obsojenka na električni stol, je dobila živčni napad. Jela je krčevito jokati in kričati. Ko je bil privezan krvnik na električni stol, ji je potegnil nogavice z nog do gležnjev, da je prišel aparat v dotiko z golgo kožo.

Prvi tok je bil premalo močan. Snyderjeva se je zvijala v silnih mukah ter zakričala: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!«

Drugi tok jo je ubil. Ob 11.14 je ugotovil zdravnik smrt.

Snyderjevo so torej mučili 7 minut.

Njen komplic Grey je bil bolj hladnokrvn. Dan pred usmrtnitvijo se je razgovarjal s svojo ženo o vzgoji svojih dveh hčera.

Njegova žena ni storila ničesar, da bi dosegla njegovo pomilosoženje.

Na morišče so ga privedli v isto svrhu kot so potegnili Snyderjevi nogavico z nog, s prerezano hlačnico.

Greya je ubil že prvi tok. Njegovi usmrtnitvi je prisostvovala do zadnjega trenutka njegova priletna mati.

Zanimivo je, da se je prijavilo pol tuceta žensk, ki so prosile, da naj bodo usmrčene mesto Snyderjeve. Da je moral newyorški guverner te čudne prošnje zavrniti, se razume samo po sebi.

V Berlinu se je vršila te dni eksekucija morilca grofice Lambsdorff in devetletne deklince Sente Erkart, Böttcher-ja.

Večer pred usmrtnitvijo si je privoščil Böttcher dobro večerjo: beefsteack z jajcem, pražen krompir, kisle kumarice, črno kavo in močnato jed ter pol steklenice rdečega vina.

Naslednje jutro je stal na dvorišču črno pregrnjen provizoričen oltar s križem in svečami. Na desni strani oltarja je bil postavljen črno drapiran ešafot. Pred ešafotom so stali trije možakarji v črnih salonskih suknjah — rabljevi pomočniki. Rabelj sam je čakal v zadaj.

Ob napovedani uri so privedli obsojenca. Bil je bled ko zid. Srajco je imel na prsih odpeto, roke na hrbtu zvezane. Prikorakal je, oči, v katerih se je zrcalil brezmejen

strah, neprestano uprte v državnega pravdnika, ki je stal za oltarjem ter dal Böttcherju z roko znamenje, da naj stopi bližje, na kar je izpregovoril izprva nekoliko jeclaje, nato pa odločneje: »Gospod rabelj, storite svojo dolžnost!«

Kar je sledilo, zatrjujejo očividci, se v svoji grozotnosti in krutosti ne da opisati. Rabljevi pomočniki so zgrabili delinkventa ko bi trenil. Eden od njih mu je zamrmral na uho: »Ne upijte!« V trenutku so vrgli obsojenca na klop. Glava je ležala na mali opori. Hipoma je potegnil rabelj izpod draperije težko sekiro in zamahnil kot drvar ali mesar. Takoj nato se je zvalila Böttcherjeva glava na zemljo. Hitro so jo pokrili s črnim blagom, iz ostanka vratu pa je lila kri liki vrelec... Eksekucija je bila končana.

Charlie Chaplin.

Tako na primer igra Sydney v filmu »Dan plačila, kjer nastopa v vlogi klobesarja, ki poriva svoj voziček po mestnih ulicah, kate-rega zamenja Charlie v svoji pijanosti s tramvajskim vozom... Toda kljub svojemu talentu Sydney vendar ni nič drugega kot Charliejev brat. On tudi ni samo igralec, temveč se bavi s trgovino in celo s špekulacijo. Tako je na primer organiziral letalsko družbo za prevoz potnikov, pošte in tovarov in slavni filmski igralci hollywoodski se večkrat poslužujejo tega novega sredstva.

L. 1917. je pomagal Sydney svojemu bratu v izvrševanju novega filma za First National Company, imenuje se »Pasje življenje«. To je prvi film, ki so ga filmali v studiju v Brea-aveniji. Dovolili so ga v 90 dneh. Ta film kaže že velikanski napredek Chaplinove izobrazbe. Ni sicer popolna žalost, kot nekateri njegovih sledenjih filmov, pač pa že kaže s pomočjo različnih prizorov vsa tragiko vsakdanjega življenja. Usmiljenje nas spremlja od začetka do konca tega filma, čeprav je smešen film, kajti Chaplin je hotel, da se gledalci včasih smeji-jo, da pa tudi solze niso daleč od smeha.

Ko je bil Charlie Chaplin končal ta film, je prekinil svoje delo. Bil je to pomladi l. 1918., in po vseh Zedinjenih državah je odmeval bojni trušč. Veliki ameriški narod je skupno napenjal vse svoje sile, da z odkločno ofenzivo vojna se tisto poletje konča. Gigantski boj je zahteval sodelovanje vseh državljani: tudi Charlie se je postavil na razpolago zvezni vladi. Douglas Fairbanks in Mary Pickford sta z njim prepotovala vse deželo in delali so propagando za tretje vojno posojilo. Imeli so ogromen uspeh.

Sto tisoče dolarjev je umetnost teh treh zvezd, kakor tudi simpatija, ki so jo uživali, prinesla kot prostovoljne prispevke v zakladnice republike.

Nato je nekako sredi l. 1918., ko je vojna najbolj divje razsajala, Charlie filmal svoj drugi film za First National družbo. Ta film je imel tako neverjetno velikanski uspeh, da je presegel vsa pričakovanja. Naslov mu je: »Charlot kot vojak« (Shoulder Arms). Izdelan je s tako demisijsko in tudi taktom, da njegova satira ni mogla nikogar žaliti. Charlot se v vojaški obleki norčuje iz samega sebe. Krasen uspeh tega filma je napravil Chaplinu veliko veselje. L. 1921. je izjavil angleškimi časnikarjem, da mu je od vseh filmov ta najbolj pri srcu in sicer radi tega, ker je mogel z njim zabavati velike množice v času, ki je bil ves mračen od brezmejne gorja in prelite krvi.

Tu omenimo zanimiv slučaj, ki se je dogdil maja l. 1922 v Švici. Čeprav so bili film brez ugovora predstavljeni že dve leti poprej pri vseh švicarskih kinematografih, je takrat nemško poslaništvo protestiralo pri zvezni švicarski vladi zoper predvajanje tega filma. Malo je manjkalo, da bi bil neki kinematografski lastnik obsojen na tri dni zapora, ker je predvajal film v celoti in ni izpustil tega, kar je cenzura odstrigla. To kaže vsekakor moč neme umetnosti v splošnem in Chaplinove umetnosti v posebnem.

1919. Charlie se najprvo malo pozabaval. Vzel si je dopust, da uživa blaženi mir, potem pa gre znova na delo in filma »Poleino idilce« (Sunny side).

Meš se je tu spremenil v plug, mir vlada na zemlji... mir poletne nedelje. Človek je prenehal s delom za en dan in moli Gospoda. Tudi ubogi Charlie mora najprvo

delati, osnažiti čevlje surovega gospodarja, umiti pod in nato peljati živino na pašo. Toda Charlie je čez ušesa zaljubljen, kakor kak pesnik, tako pristržno se dviga njegov duh v molitvi. Oči ima uprte v nebo, da prav nič ne zapazi, da se je njegova čreda izgubila. Vleže se na livado in zaspi in sanja o kratkokrilih vilah, ki zapležejo okoli njega balet. In Charlie pleše s njimi kakor so plesali v pradavni zlati dobi človeštva grški pastirji, on seveda v polcilindru in v svojih ogromnih ameriških hlačah!... Film se konča s prikaznijo Charlieja, ki nedaleč od majhne kmetije, sredi neizmernega polja sadi fižol za fižolom, utikajoč jih drugega za drugim v zemljo, medtem ko se na vse strani razširjajo brazde, ki čakajo, da jih vse posadi.

8. poglavje.

»The Kid«.

»Dete« (The Kid) je film, ki si je pridobil srca vseh onih, kateri so ga gledali. Vsebinsko je sledeča: Nezakonska mati stopi s svojim otrokom iz porodnišnice. V strašnem obup-pu sklene zapustiti otroka. Položi, ga v prazen eleganten avtomobil, upajoč, da bo s tem pripravila otroku lepšo bodočnost... Toda trenutek pozneje ukradejo tatovi avto in vržejo otroka na oglu umazane ulice na kup smeti. Ubogi Charlie pride mimo in najde revčje, ga vzame k sebi in postane njegova mati, oče in vzgojitelj vse obenem. V težkem boju za življenje žrtvuje ubogi Charlie vse, samo, da se godi otroku dobro. Ko je dorasel, ga zopet najde njegova mati, ki je menda postala zelo bogata dama in tu mali najdenček osreči svojega rešitelja.

Ta film ima globoko življenjsko in vzgojno vrednost. In neki dan bodo gotovo pe-

dagogi dali našim vnucom šolsko nalogo: »Analizirajte »The Kid«. In bodoči srednješolci bodo definirali glavne simbole, ki jih je Chaplinov genij vtelesil v svojih osebah: Usodo, Družbo, Svetovno Revščino, Usmiljenje in Sanje... Upajmo, da jim ne bo kakšna suha profesorska duša prešolsko razlagala ta umotvor.

Splošna hvala, s katero je ves svet sprejel ta film, gre enako Charlieju Chaplinu kakor tudi Jackieju Cooganu.

V kinu so že večkrat nastopali čudežni otroci, pa tudi čudežni psi, konji in mačke, toda Jackie Coogan stoji visoko nad vsemi temi. Nikoli pred njim se še ni pokazal otrok, ki je, komaj vstavi iz plenice s tako mogočno resničnostjo pokazal svoj igralski talent, kot ravno nedosegljivi Jackie.

Danes se že par mest prepira za čast, da so njegov rojstni kraj, enako kot se je sedem mest stare Grčije prepiralo, da so Homerjev rojstni kraj.

V resnici je Jackie rojen 26. oktobra 1914 v okolici New Yorka, kjer so se njegovi starši nahajali za nekaj tednov. Njegov oče je bil fantastični plesalec v nekem newyorškem varietetu. Kot vidimo, je tudi Jackie izšel iz igralskih krogov. Njegov oče je mnogo povaloval z družino po vseh Zedinjenih državah s svoj ženo lepo in znamenito plesalko Annette Kellermann. Ta je enkrat imela slučajno srečno misel, da je, ko jo je občinstvo ponovno klicalo pred zastor, vzela svojega tedaj triletnega sinčka v naročje in se tako zahvalila publiki. Dečko se je gromovitemu plosku pristržno smejal in mahal občinstvu v pozdrav. To se je dogodilo, ko sta Kellermann in njen soprog gostovala v Los Angelesu.

(Dalje prih.)

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

se je preselil in posluje od 16. januarja 1928 dalje v lastnih prostorih

na Ambroževem trgu št. 7

Postaja cestne železnice pri Sv. Peterskem mostu.

Telefon št. 2015.

P. n. občinstvo se naproša, da se v slučaju potrebe zgleda v uradnih prostorih na Ambroževem trgu 7 pritrilje levo, ker je zavod vsak čas in ob vsaki uri na razpolago.

P. n. občinstvo se dalje opozarja, da prevzema zavod prepeljave umrlih v ali iz Ljubljane, v tu- in inozemstvo po najnižjih cenah.

Velika zaloga vsakovrstnih lesenih in kovinskih krst ter vseh drugih pogrebnih potrebščin.

ZAHVALA.

Za vsestranske blagodejne izraze in dokaze toplega sočutja ob nenadni smrti našega nepozabnega

dr. Demetra Bleiweisa-Trsteniškega

izrekamo svojo najiskrenejšo zahvalo.

Prisrčna zahvala darovalcem krasnih vencev in vsem, ki so blagega pokojnika spremili na zadnji poti; v prvi vrsti predstavnikom državnih in autonomnih oblasti, predsedstvu, ravnateljstvu in uradništvu OUZD, Zdravniški zbornici, Društvu zdravnikov, Društvu blagajniških zdravnikov, zastopnikom zdravniškega pokojninskega sklada in vsem stanovskim tovarišem pokojnika, Slovenski Matici, Jugoslav. Sokolskemu Savezu, Sportnemu klubu Iliriji, kakor vsem ostalim zastopnikom raznih korporacij in organizacij.

Rodbina

V Ljubljani, 15. januarja 1928.

dr. Demeter Bleiweis-Trsteniška.

Carlinsko posredniški in špedicijski bureau

»GROM«

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41
Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2434.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulanimimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debele tiskane pa Din 1.—

Stare kamenite stopnice in vrata

proda Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani — Beethovnova ulica 10. — Informacije med uradnimi urami v :: zbornični pisarni. ::

Premog - Čebin
Wolfova 1/II. - Telef. 2056

Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“.

Št. 1033/28 ref. IX.

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo
kleparskih in krovskih del
za palačo »Delavske zbornice« na Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni razpisni pripomočki in podatki se dobe počenši s 14. januarjem 1928 med uradnimi urami v mesnem gradbenem uradu, Šolski drevored 2/II. Ponudbe je vložiti najkasneje do 28. januarja 1928 do 11. ure dopoldne imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 11. januarja 1928.

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2552

TISKARNA **TRG.-IND. D. D.** **MERKUR**

SE PRIPOROČA
ZA TISK VSAKOVRSNIH
TISKOVIN ZA TRGOVCE, OBRT-
NIKE, INDUSTRIJCE IN URADE.
LASTNA KNJIGOVESNICA.

Razpis.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo

električne inštalacije

za hiše ob Miklošičevi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami pri podpisanem uradu, Gledališka ulica, za Din 100.—

Pravilno sestavljene ponudbe je vložiti pri podpisnem uradu do 28. t. m., 12. uri opoldne.

Pokojninski zavod za nameščence,
Ljubljana.